UCHWAŁA Nr XVIII/223/16
RADY POWIATU MIŃSKIEGO
z dnia 20 grudnia 2016 r.

w sprawie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego na lata 2017 - 2022

Na podstawie art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego na lata 2017 - 2022, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY POWIATU
Anna Czyżewska

Załącznik
do UCHWAŁY Nr XVIII/223/16
RADY POWIATU MIŃSKIEGO
z dnia 20 grudnia 2016 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MIŃSKIEGO

NA LATA 2017 – 2022

Mińsk Mazowiecki 2016

Spis treści

Wprowadzenie 3

1. Podstawy prawne i metodologia SRPS 4

1.1. Powiązanie Strategii z aktami prawnymi 4

1.1.1. Zgodność z krajowymi i lokalnymi strategiami 6

1.1.2. Zgodność z celami polityki społecznej w Unii Europejskiej 8

1.1.3. Ustawy regulujące system pomocy społecznej 8

1.2. Etapy tworzenia SRPS 9

2. Społeczno - gospodarcze uwarunkowania strategii 11

2.1. Charakterystyka powiatu mińskiego 11

2.1.1. Położenie geograficzne powiatu mińskiego 11

2.1.2 Demografia 13

2.1.3. Rynek pracy 14

2.1.4. Ochrona zdrowia 16

2.1.5. Kultura 18

2.1.6. Edukacja 19

2.2. Charakterystyka systemu pomocy społecznej 22

2.3. Organizacje pozarządowe 38

3. Diagnoza problemów społecznych wraz z analizą SWOT i wnioskami końcowymi 40

3.1. Analiza głównych problemów społecznych 42

3.1.1. Bezrobocie 42

3.1.2. Sieroctwo 47

3.1.3. Niepełnosprawność 53

3.1.4. Uzależnienia 58

3.1.5. Przemoc w rodzinie 60

3.2. Wyniki badań ankietowych – perspektywa mieszkańców 66

3.3. Analiza SWOT dla całej Strategii 70

4. Misja i cele strategii 72

4.1. Działania związane z realizacją założonych celów 73

4.2. Harmonogram 82

5. Realizacja strategii 87

5.1. Źródła finansowania Strategii 87

5.2. Termin realizacji 87

5.3. Monitoring i ewaluacja 88

Zakończenie 88

Wprowadzenie

Wraz z włączeniem Polski w poczet państw Unii Europejskiej, samorządy powiatowe stanęły przed obowiązkiem przejęcia na siebie wielu zadań w obszarze polityki społecznej. Podstawę prawną stanowi tu art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która weszła w życie z dniem 1 maja 2004 roku. Znajduje się w niej zapis, mówiący, iż: *„...opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami"* – jest zadaniem własnym powiatu.

Zwiększająca się ilość problemów społecznych, a także ich specyfika, uzależniona od typu społeczeństwa, jak i warunków prawno-ekonomicznych, stawiają jednostkę samorządu terytorialnego, jaką jest powiat przed niezwykle ważnym, jak i trudnym zadaniem. Od efektywności rozwiązywania problemów społecznych zależy bowiem funkcjonowanie społeczności lokalnej.

Specyfika problemów społecznych leży w jej złożonej strukturze. Bardzo często wiele trudności przysparza identyfikacja problemu. Powodem tego jest fakt, iż problemy społeczne nie występują w pojedynkę. Zazwyczaj pojawienie się jednego problemu implikuje powstanie innego, np. bezrobocie powoduje ubóstwo, ubóstwo zaś przygotowuje dobry grunt pod rozwój patologii, które, z kolei, przyczyniają się do dysfunkcji rodziny, problemów wychowawczych itp. Zatem, by w jak największym stopniu minimalizować skutki problemów społecznych, należy dobrze zdiagnozować ich źródło, by podjęte działania były efektywne od samego początku. Istnieją 4 mechanizmy rozpoznawania problemów społecznych:

- odwołanie się do opinii publicznej, np. poprzez przeprowadzanie cyklicznych sondaży;
- odwołanie się do opinii osób piastujących eksponowane pozycje;
- odwołanie się do opinii ekspertów (socjologów);
- odwołanie się do istnienia w danym społeczeństwie ruchów indywidualnych i społecznych, powstałych spontanicznie, jako reakcja ludzi na problemy.

Również zdefiniowanie problemu społecznego nie jest, wbrew pozorom, sprawą łatwą. W socjologii istnieje wiele szkół podejścia do problemów społecznych. Jednakże w przypadku polskiej rzeczywistości społecznej najtrafniejsza wydaje się być definicja prof. B. Misztal (2000), zgodnie z którą problemy społeczne są efektem procesu społecznego, który jest niezgodny z systemem wartości i ocen charakteryzujących dany etap rozwoju społeczeństwa ze względu na swoje natężenie, zakres występowania lub widzialność społeczną, oceniany jako uciążliwy dla całego społeczeństwa albo niektórych jego grup.[1]

[1] Misztal B. *„Teoria socjologiczna a praktyka społeczna"*, Towarzystwo Autorów i Wydaw. Prac Naukowych Universitas, Kraków 2002.

1. Podstawy prawne i metodologia SRPS

1.1. Powiązanie Strategii z aktami prawnymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej skierowanym do mieszkańców Powiatu. Wpisuje się ona w system dokumentów programowych na poziomie Unii Europejskiej, kraju, województwa, powiatu oraz gminy. Pozwala to podejmować działania, które nie będą nakładać się na działania realizowane na wyższym szczeblu administracji.

Długofalowym planem działania, który konkretyzuje cele i działania polityki społecznej w województwie mazowieckim jest **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030, Innowacyjne Mazowsze**, w której jednym z celów strategicznych jest: *Poprawa, jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego* a powiązane z nim kierunki działań są następujące:

- Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
- Wzrost wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej;
- Aktywizacja rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna;
- Wyrównanie szans edukacyjnych;
- Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Kolejnym dokumentem jest **Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego 2014-2020**. Jej podstawą są działania oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest stworzenie społeczeństwa opartego na demokratycznym współistnieniu, rządach prawa, w którym obowiązują i realizowane są podstawowe prawa człowieka i obywatela, oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych. Misją Samorządu Województwa Mazowieckiego w zakresie polityki społecznej na lata 2014-2020 jest włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu dla poprawy, jakości życia mieszkańców Mazowsza. Głównym założeniem Strategii jest przechodzenie z prymatu działań o charakterze interwencyjnym na rzecz działań profilaktycznych i aktywizujących w celu zapewnienia warunków dla inkluzji społecznej i wzmacniania samodzielności osób i rodzin.

Cele wyznaczone dla czterech nowych regionalnych dziedzin polityki publicznej, tj. polityki rodzinnej, polityki senioralnej, polityki rozwoju ekonomii społecznej oraz polityki rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji, mają umożliwić prowadzenie polityki społecznej Mazowsza ukierunkowanej na aktywizację osób i rodzin oraz wzmacnianie ich samodzielności oraz umożliwienie odchodzenia od prymatu działań interwencyjnych na rzecz profilaktyki.

Również cele strategiczne realizują na poziomie krajowym priorytety **Narodowej Strategii Spójności** (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 – 2015 i są to:

- **Cel horyzontalny 2**: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej
- **Cel horyzontalny 4**: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług
- **Cel horyzontalny 6**: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego jest komplementarna z szeregiem dokumentów unijnych, krajowych oraz regionalnych, w tym z ***Średokresową Strategią Rozwoju Kraju*** **do 2020** roku oraz ***Długookresową Strategią Rozwoju Kraju*** **do 2030** roku, których głównym celem jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski. Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z zapóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych, wskazują na priorytety zbieżne z SRPS. Określają one najważniejsze obszary działań, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie głównego celu.

Innym dokumentem, w ramy którego wpisuje się Strategia jest ***Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie***. Dokument ten dowodzi, że wyzwaniem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie przez regiony (w tym gminy) specyficznych terytorialnie potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności terytorialnej w horyzoncie długookresowym. Rozwinięciem celu strategicznego ma być osiągnięcie trzech celów Krajowej Polityki Regionalnej do 2020.

Niniejsza Strategia jest komplementarna również z dokumentem:

- ***Europa 2020*** (nowa strategia gospodarcza UE, która w 2010 r. zastąpiła Strategię Lizbońską), SRPS jest zgodna z głównymi tezami dokumentu; a w szczególności zawiera nacisk na wszelkiego rodzaju inwestycje związane z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju oraz zapewniającą spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.
- ***Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,*** której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych: wzrost zatrudnienia; wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej; podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.
- ***Zgodność z prawem wspólnotowym.*** Prawo wspólnotowe nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnoty.

- ***Zgodność ze strategiami europejskimi.*** Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to:
  - Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1784/1999/WE) jest głównym instrumentem wspierającym działania podejmowane w ramach:
  - Europejskiej Strategii Zatrudnienia; zawarte w filarze Równość Szans: aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, wykluczeniu społecznemu, promowanie równych szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, aktywizacja zawodowa kobiet oraz rozwój powszechnego kształcenia.
  - Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL; zawarte zwłaszcza w działaniach:
    - Promowanie rynku pracy otwartego dla wszystkich poprzez ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom, które doświadczają dyskryminacji,
    - Wzmocnienie krajowej strategii gospodarki społecznej poprzez podnoszenie jakości zatrudnienia w sektorze usług oraz rozwój zatrudnienia socjalnego,
    - Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja zawodowa kobiet i mężczyzn poprzez rozwój i promocję elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy.

1.1.1. Zgodność z krajowymi i lokalnymi strategiami

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi, wśród których wskazać można:

1. **Narodowa Strategia Integracji Społecznej** to dokument przygotowany przez Zespół Zadaniowy d.s. Reintegracji Społecznej. Cele pracy nad Strategią określono jako pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Realizacja konkretnych działań prowadzić ma do następujących efektów:
   - dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
   - rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego zgodne są z priorytetami Narodowej Strategii Integracji Społecznej określonymi jako:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytu rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego;
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych;
- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienie wśród niepełnosprawnych;
- zwiększenie liczby uczestników w Aktywnej Polityce Rynku Pracy – ALMP (Active Labour Market Policy);
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne;
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego;

2. **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego** określa priorytetowe dziedziny, których rozwój wpłynie na poprawę wizerunku województwa mazowieckiego, jak i na wzrost standardu życia jego mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego zgodna jest głównie z jej celem długookresowym 1.2, określonym jako Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunkach życia ludności w województwie, oraz z celem: 1.4, zapisanym, jako: Wydłużenie życia mieszkańców województwa mazowieckiego poprzez zmianę stylu życia oraz zmniejszenie rozpowszechniania chorób, ze szczególnym uwzględnieniem chorób cywilizacyjnych i uzależnień. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego zgodna jest również ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego na gruncie następujących celów średniookresowych i operacyjnych: 2.1 Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie

regionalne; z celem 2.2 zapisanym, jako Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno – gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach; z celem 2.4 Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych oraz z celem 2.6 Poprawa stanu zdrowia mieszkańców województwa mazowieckiego.

3. **Plan Rozwoju Lokalnego** Powiatu Mińskiego, w której określone zostały następujące cele strategiczne:
   I. Kreowanie Miasta Mińsk Mazowiecki na ponadlokalne centrum administracyjno – usługowe.
   II. Wzmocnienie tempa Rozwoju gospodarczego uwzględniającego funkcje tranzytowo – logistyczne i rolnicze powiatu.
   III. Dbałość w procesach przemian powiatu o zachowanie rozwoju zrównoważonego.
   IV. Budowanie postaw aktywności, ustawicznej edukacji i podmiotowości obywatelskiej mieszkańców powiatu.
   V. Przygotowanie powiatu do absorpcji wzmożonego osadnictwa z innych terenów.
   VI. Rozwój funkcji turystycznych, uzdrowiskowych i rekreacyjnych na terenie powiatu.
   VII. Podniesienie poziomu świadczonych usług bytowych, oświatowych i zdrowotnych.

1.1.2. Zgodność z celami polityki społecznej w Unii Europejskiej

Strategia Lizbońska, a zwłaszcza jej konkretyzacja określona w Celach Nicejskich, sformułowanych, jako:

- Zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich.
- Zapobieganie ryzyku wykluczenia.
- Pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych).
- Mobilizacja wszystkich instytucji/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

1.1.3. Ustawy regulujące system pomocy społecznej

Dokumentami, które bezpośrednio regulują zadania i obowiązki w zakresie rozwiązywania problemów społecznych są ustawy, stanowiące instrumentarium polityki społecznej. Akty te ustanawiają i definiują narzędzia polityki, do których zalicza się m. in. instrumenty prawne, finansowe, organizacyjne, kadrowe i czasowo-przestrzenne, instrumenty organizacji czasu wolnego. Narzędzia te mają wpływ na rozwiązywanie poszczególnych problemów i składają się na zakres rozwojowy powiatu jako jednostki administracyjnej.

Wśród ustaw tych należy wymienić między innymi:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępcze,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

1.2. Etapy tworzenia SRPS

Proces przygotowania dokumentu składał się z sześciu głównych etapów:

- powołanie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego;
- opracowanie diagnozy problemów społecznych, występujących w gminach powiatu i w samym powiecie.
- opracowanie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego;
- konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego;
- sporządzenie raportu z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego uwzględniającej rezultaty przeprowadzonych konsultacji;
- zatwierdzenie raportu z konsultacji oraz przygotowanie ostatecznej wersji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego.

Zarządzeniem Nr 12.2014 z dnia 10 października 2014 roku Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie powołano Zespół ds. opracowywania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego. W skład Zespołu wchodzi 12

osób, przedstawicieli: Wydziału Oświaty i Promocji w Starostwie Powiatowym w Mińsku Mazowieckim, Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim, Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Mińskiego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim.

Zespołowi przewodniczy Janusz Zdzieborski, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim.

Prace nad opracowywaniem Strategii były prowadzone w oparciu o przygotowaną diagnozę społeczną powiatu, obejmującą dostępne dane wtórne oraz dane pierwotne pochodzące z badań ankietowych. W ramach badań ankietowych zebrano odpowiedzi od 357 respondentów. Założono celowy dobór próby mieszkańców pow. mińskiego. Badanie metodą kwestionariusza ankiety odbywało się na przełomie września i października 2014. Dodatkowo przeprowadzono warsztaty partycypacyjne, których rola polegała na weryfikacji diagnozy, wcześniejszej wersji SRPS oraz zweryfikowaniu i zaktualizowaniu celów strategicznych, celów operacyjnych w powiązaniu z priorytetowymi kierunkami działań.

Do prac nad opracowywaniem Strategii w ramach warsztatów strategicznych zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu miasta i gminy. Celem spotkań warsztatowych oraz spotkań Zespołu ds. Opracowania SRPS była diagnoza sytuacji społecznej w powiecie, w tym:

- analiza sytuacji społecznej w powiecie w oparciu o dane statystyczne oraz opinie środowisk społecznych i przedstawicieli instytucji społecznych,
- analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego powiatu, weryfikacja i modyfikacja SWOT
- formułowanie stanów docelowych oraz kierunków działań w oparciu o dostępną diagnozę powiatu, badania ankietowe, analizy SWOT.

2. Społeczno – gospodarcze uwarunkowania strategii

2.1. Charakterystyka Powiatu Mińskiego

2.1.1. Położenie geograficzne Powiatu Mińskiego

Powiat miński powstał 1 stycznia 1999 r. na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia powiatów (Dz. U. Nr 103, poz. 652). Powiat Miński jest jednym z największych powiatów w województwie mazowieckim. Swym zasięgiem obejmuje obszar 1164 km2.

W skład administracyjny powiatu wchodzą Miasta: Mińsk Mazowiecki, Sulejówek, Halinów, Kałuszyn i Mrozy oraz Gminy Ceglów, Dębe Wielkie, Dobre, Jakubów, Latowicz, Mińsk Mazowiecki, Siennica, Stanisławów.

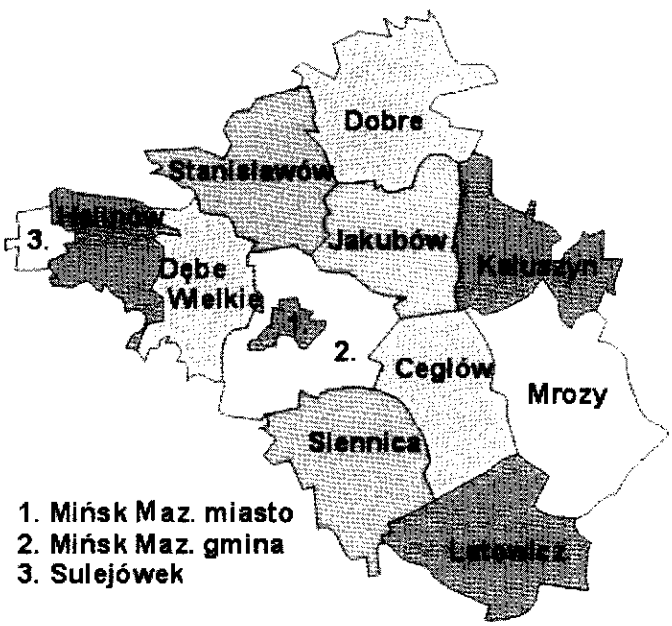

Ogólna powierzchnia powiatu wynosi 116 435 ha, w tym użytki rolne razem wynoszą 80109 ha, co stanowi 68,8% (grunty orne - 57 335 ha, sady - 1280 ha, łąki - 15207 ha, pastwiska - 6287 ha), lasy i grunty leśne zajmują 24 837 ha, co stanowi 21,3% oraz pozostałe grunty 11489 ha, co stanowi 09,9 % ogólnej powierzchni powiatu.

Powiat miński położony jest wzdłuż drogi międzynarodowej Berlin-Warszawa-Moskwa w bliskiej odległości od stolicy kraju. Przez teren powiatu przebiega magistrala kolejowa Paryż-Berlin-Warszawa-Moskwa. Sieć drogowa powiatu obejmuje 1 658 km, w tym 512 km dróg to drogi powiatowe. Główne ciągi dróg o największym natężeniu ruchu, na których wykonuje się modernizację i planuje wykonanie dalszych odcinków to drogi: Mińsk Mazowiecki -Mrozy, Kałuszyn-Mrozy-Latowicz, Jędrzejów-Jakubów-Dobre, Brzeziny -Halinów - Okuniew, oraz droga Stara Wieś-Kuflew.

WYBRANE DANE STATYSTYCZNE	2012	2013	2014	Województwo 2014
Ludność	148929	149897	150889	5334511
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59,2	59,9	61,2	61,4
Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,6	11,6	11,7	10,7
Zgony na 1000 ludności	9,9	9,8	8,9	10,0
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,6	1,9	2,7	0,7
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	4,0	4,6	4,3	2,6
Dochody ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca w zł	792	787	799	944
Wydatki ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca w zł	839	826	814	944
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach:				
podstawowych	18	18	18	18
gimnazjalnych	21	21	21	21
ponadgimnazjalnych i policealnych	25	26	24	24
Turystyczne obiekty noclegowe[a]	12	13	12	476
Liczba ludności na 1 przychodnię	3919	3844	3680	2034
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	83	53	56	58
Odpady wytworzone[b] w t na km^2	22,3	14,4	10,3	199,6
Udział odpadów składowanych (we własnym zakresie przez wytwórcę) w ilości odpadów wytworzonych [b] (w%)	-	-	-	3,9
Lesistość w %	21,4	21,4	21,4	23,1
Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km (powiatowe i gminne) na 100 km^2	74,5	76,2	76,7	85,9
Samochody osobowe zarejestrowane na 1000 ludności	467	479	493	570
Pracujący[c] na 1000 ludności	156	150	152	279
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	11,2	12,4	10,5	9,6
Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1410	1446	1483	2246

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie

2.1.2. Demografia

Według danych statystycznych z roku 2014 powiat miński zamieszkiwało ponad 150 tyś. osób. Obserwuje się ciągły wzrost ludności powiatu mińskiego. Jednakże wzrost ten generują głównie większe gminy (głównie miejskie i miejsko-wiejskie) z terenu powiatu, tj. gmina miejska Mińsk Mazowiecki, gmina miejska Sulejówek, gmina Halinów czy gmina Mrozy. Natomiast małe gminy wiejskie odnotowują spadek liczby ludności. Przyczyny wzrostu liczby ludności w gminach nie należy upatrywać w dodatnim przyroście naturalnym, lecz w wewnętrznych migracjach, polegających na przenoszeniu się ludności z małych ośrodków wiejskich do większych miasteczek lub miast.

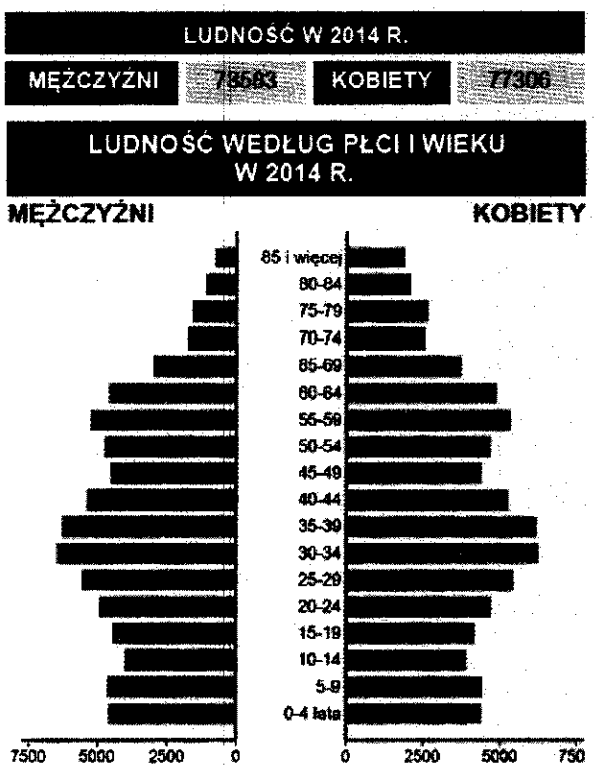

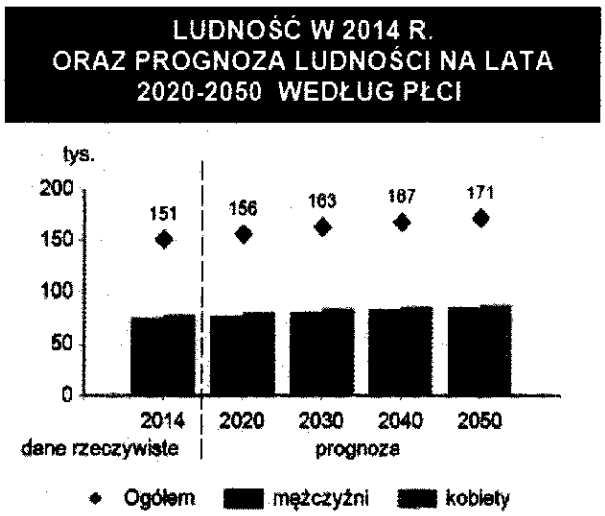

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie

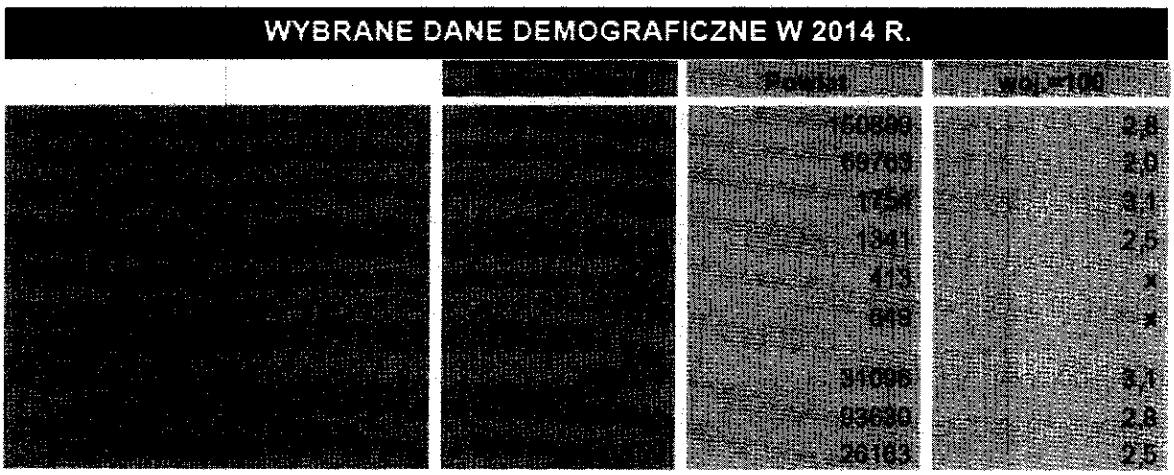

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie.

Migracje Ludności na pobyt stały w Powiecie Mińskim obrazuje się następująco:

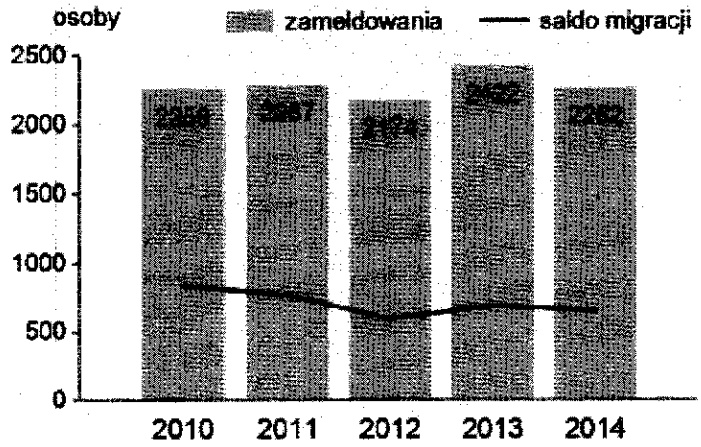

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie.

2.1.3. Rynek pracy

Powiat Miński leży w granicach regionu o charakterze rolniczo-przemysłowym. W związku z tym podstawową funkcją powiatu jest podejmowanie działań wspierających rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz przemysłu. Funkcją uzupełniającą jest lokalne rolnictwo. Preferuje się przemysł oparty na czystych ekologicznie technologiach. Lokalna podaż pracy jest na średnim poziomie, co wynika ze znacznej ilości podmiotów gospodarczych mających swoją siedzibę w powiecie. Zdecydowanie więcej ofert pracy pojawia się w Warszawie.

WYBRANE DANE O RYNKU PRACY[a] W 2014 R.

	Województwo	Powiat
Pracujący[b]	1489754	22930
Bezrobotni zarejestrowani	249777	4991
W % ogółu bezrobotnych zarejestrowanych:		
kobiety	47,8	48,1
osoby poniżej 25 roku życia	15,1	16,0
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	45,9	41,8
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	9,6	10,5
Oferty pracy	4031	44

[a] Stan w dniu 31 XII. [b] Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

STOPA NAPŁYWU BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH

(stosunek nowo zarejestrowanych bezrobotnych do ludności aktywnej zawodowo)

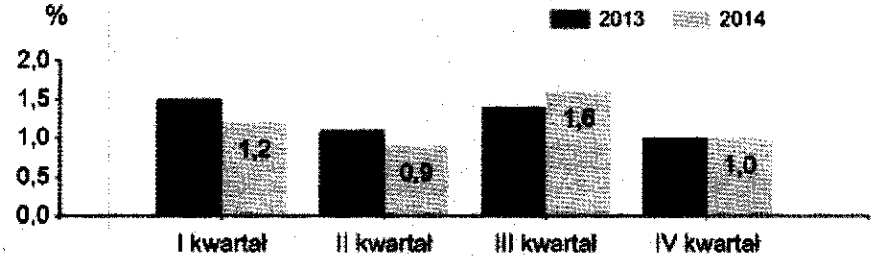

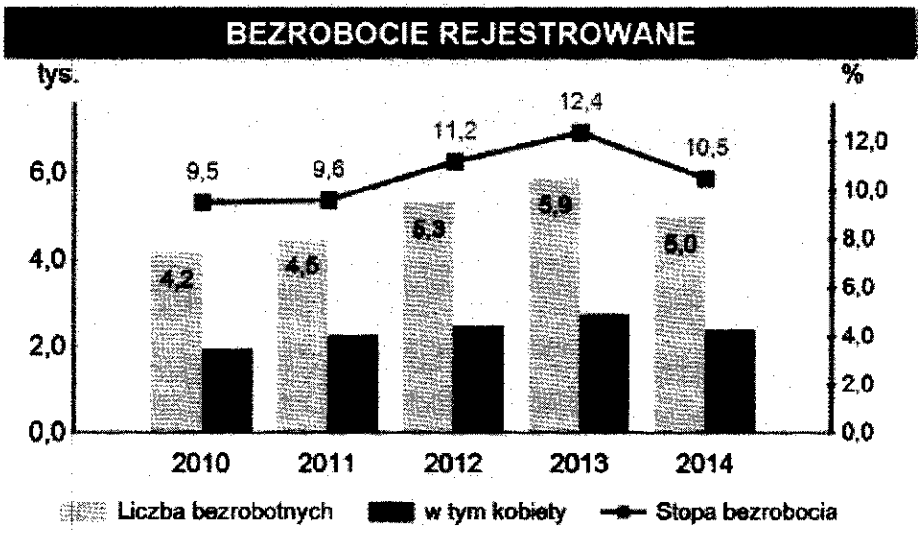

Liczba ludności w wieku mobilnym (18-44 lata) wynosiła **60084**,
czyli **64%** ludności w wieku produkcyjnym
w 2014 r.

Liczba pracujących kobiet wynosiła **11856**
- co stanowiło **52%** ogółu pracujących
w 2014 r.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie

Główne czynniki wpływające na funkcje gospodarcze powiatu:

- dominacja sektora MSP, przemysłu oraz usług, handlu i gastronomii,
- możliwość rozwoju rekreacji, turystyki, agroturystyki, produkcji nieuciążliwej dla środowiska, logistyki i spedycji,
- niewiele zakładów pracy będących w dobrej kondycji finansowej deklaruje chęć rozwoju działalności i tworzenia nowych miejsc pracy,
- zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to zakłady osób fizycznych,
- powiat wykazuje korzystne położenie komunikacyjne i geograficzne,
- występują niewykorzystane obiekty do prowadzenia działalności gospodarczej,
- konieczna jest rozbudowa infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, drogi)
- niezbędne jest dostosowanie kierunków kształcenia młodzieży do potrzeb lokalnego rynku pracy.

2.1.4. Ochrona zdrowia

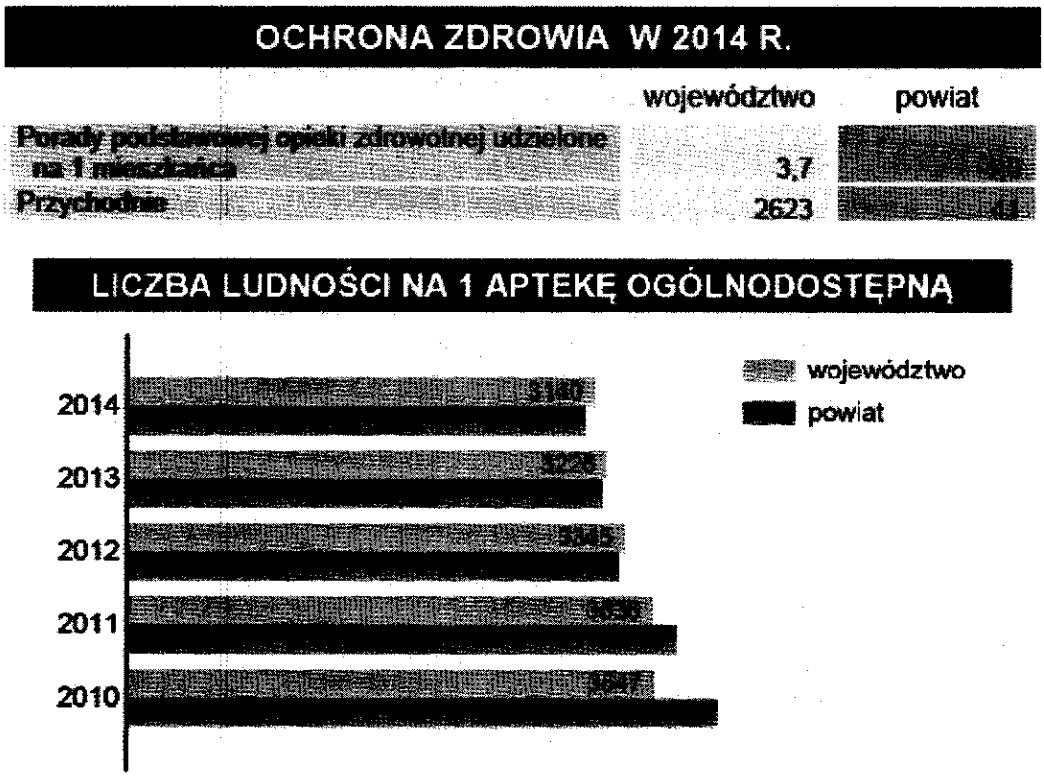

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie

Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim swoim zasięgiem działania obejmuje obszar Powiatu Mińskiego oraz kilka gmin w Powiecie Wołomińskim, o łącznej liczbie ok.140 tys. mieszkańców.

SPZOZ realizuje zadania związane z zachowaniem zdrowia, ratowaniem, przywracaniem i poprawą zdrowia, promocją zdrowia. Podejmuje także inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub odpowiednich przepisów regulujących zasady ich wykonywania.

W ramach prowadzonej działalności SPZOZ udziela świadczeń medycznych w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w warunkach ambulatoryjnych, a w razie obłożnej choroby w miejscu zamieszkania chorego, w miejscu wypadku lub w innym miejscu publicznym w razie nagłego zachorowania.

Zapewnia także świadczenia zdrowotne w Szpitalu Powiatowym, jeżeli stan zdrowia pacjenta wymaga leczenia w oddziale stacjonarnym. Sprawuje opiekę w zakresie pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego w miejscu zamieszkania, dokonuje oceny stanu zdrowia ludności oraz określa potrzeby w zakresie ich zaspakajania, a także obejmuje opieką zapobiegawczą populację wieku rozwojowego, kobiet w okresie ciąży, porodu i połogu. Prowadzi również badania profilaktyczne w miejscu pracy i nauczania, czynne poradnictwo, orzeka o stanie zdrowia, a tym samym o czasowej niezdolności do pracy, prowadzi nadzór sanitarny i zapobiegawczy.

Współdziała też w organizowaniu form opieki medycznej w sytuacjach zagrożenia (klęski żywiołowe, katastrofy, epidemiczne szerzenie się chorób), wykonuje badania diagnostyczne, obejmuję pielęgnacją, opieką i rehabilitacją osoby niepełnosprawne.

SPZOZ realizuje świadczenia medyczne w oparciu o kontrakty zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia w rodzaju:

1. Podstawowa opieka zdrowotna w zakresie:
   - lekarza poz,
   - pielęgniarki poz,
   - pielęgniarki szkolnej,
   - transportu sanitarnego,
   - nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej,
   - leczenie szpitalne - hospitalizacja,
2. ambulatoryjna opieka specjalistyczna,
3. ambulatoryjna opieka specjalistyczna - kosztochłonna w zakresie:
   - gastroskopia
   - rektoskopia
   - tomografii komputerowej
   - profilaktyczne programy zdrowotne –mammografia, cytologia,
4. leczenie stomatologiczne,
5. rehabilitacja lecznicza w zakresie zabiegów fizjoterapeutycznych,
6. leczenie psychiatryczne i leczenie uzależnień.

Wyżej wymienione świadczenia udzielane są w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. W przypadku nie przedstawienia dowodu ubezpieczenia pacjent ponosi koszt udzielonego świadczenia.

W Powiecie funkcjonują liczne przychodnie zdrowia zarówno publiczne jak i prywatne, które udzielają podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej.

2.1.5. Kultura

Zadania powiatu w sferze kultury obejmują:

1. sprawowanie mecenatu nad działalnością kulturalną polegającego na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz na ochronie dziedzictwa kultury,
2. ustanawianie i przyznawanie nagród za osiągnięcie w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury,
3. przyznawanie stypendiów osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem i ochroną dóbr kultury,
4. tworzenie powiatowych instytucji kultury,
5. organizowanie i prowadzenie powiatowej biblioteki publicznej,
6. zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury,
7. ochrona dóbr kultury w zakresie przewidzianym ustawą 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury oraz innymi przepisami,
8. podejmowanie działań ochronnych oraz uwzględnianie zadań ochrony zabytków w wydawanych przepisach.

Domy Kultury:

- Miejski Dom Kultury- Mińsk Mazowiecki, ul. Warszawska 173,
- Gminny Ośrodek Kultury- Dobre, ul. Kilińskiego 1a,
- Gminne Centrum Kultury – Halinów, ul. Rynek 52, Okuniew,
- Miejski Ośrodek Kultury- Kałuszyn, ul. Warszawska 45,
- Gminny Ośrodek Kultury- Stanisławów, ul. Rynek 1,

Biblioteki:

- Miejska Biblioteka Publiczna -Mińsk Maz. ul. Warszawska 173,
- Biblioteka Publiczna Gminna-Cegłów, ul. Kościuszki 2,
- Biblioteka Publiczna Gminna-Dębe Wielkie, ul. Strażacka 4,
- Biblioteka Publiczna- Dobre, ul. Kościuszki 1,
- Biblioteka Publiczna Gminna-Halinów, ul. Spółdzielcza 1,
- Biblioteka Publiczna Gminna-Jakubów, ul. Mińska 15,
- Biblioteka Publiczna- Kałuszyn, ul. Warszawska 39,
- Biblioteka Publiczna Gminna-Latowicz, ul. Rynek 24,
- Biblioteka Publiczna Gminna-Mrozy, ul. Pokoju 1,

- Biblioteka Publiczna Gminna-Siennica, ul. Latowicka 9,
- Biblioteka Publiczna Gminna-Stanisławów, ul. Rynek 1,
- Biblioteka Publiczna Miejska-Sulejówek, ul. Idzikowskiego 3,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Mińsku Maz., ul. Chełmońskiego 14,
- Biblioteka Pedagogiczna im. Heleny Radlińskiej w Siedlcach, Filia w Mińsku Mazowieckim ul. Józefa Piłsudskiego 1a, 05-300 Mińsk Mazowiecki,

Prowadzenie powiatowej biblioteki publicznej zostało powierzone na podstawie porozumienia z miastem Mińsk Mazowiecki, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Mińsku Mazowieckim.

Muzea:

- **Muzeum 7 Pułku Ułanów Lubelskich im. Gen. Kazimierza Sosnkowskiego** 05 - 300 Mińsk Mazowiecki ul. Gen. K. Sosnkowskiego 4, oddział Muzeum Ziemi Mińskiej, e-mail: muzeum-minskmaz@wp.pl, www.ulani-minskmaz.home.pl.
- **Muzeum Konstantego Laszczki** - wielkiego artysty rzeźbiarza mieszczące się w Gminnym Ośrodku Kultury w Dobrem, 05 -307 Dobre ul. Kilińskiego 1a, www.muzeumlaszczka.pl
- **Muzeum Ziemi Mińskiej**, 05-300 Mińsk Mazowiecki, ul. Okrzei 16, e-mail: muzeum-minskmaz@wp.pl, www.muzeum-minskmaz.home.pl; www.gwm.mazowsze.pl
- **Muzeum szkolne - Izba Pamiątek Siennickich Szkół w Zespole Szkół im. Hipolity i Kazimierza Gnoińskich w Siennicy** przy ul. Mińskiej 38,

2.1.6. Edukacja

Zadania powiatu:

1. zakładanie i prowadzenie publicznych szkół podstawowych specjalnych i gimnazjów specjalnych, szkół ponadgimnazjalnych, w tym z oddziałami integracyjnymi, szkół sportowych i mistrzostwa sportowego oraz placówek oświatowo - wychowawczych, placówek kształcenia ustawicznego i placówek kształcenia praktycznego, poradni psychologiczno - pedagogicznych i specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych,
2. zapewnianie kształcenia, wychowania i opieki w szkołach i placówkach,
3. zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
4. wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,
5. zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkoły lub placówki,

6. wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, wychowania i innych zadań

Powiat może zakładać i prowadzić szkoły i placówki, których prowadzenie nie należy do jego zadań własnych. Powiat Miński założył i prowadzi gimnazja:

1. Gimnazjum w Mińsku Mazowieckim przy ul. Pięknej 7a wchodzące w skład zespołu szkół pod nazwą "Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. Polskiej Macierzy Szkolnej w Mińsku Mazowieckim".
2. Gimnazjum w Zespole Szkół im. H. i K. Gnoińskich w Siennicy.

Powiat Miński przekazał Gminie Mrozy, na podstawie zawartego porozumienia, prowadzenie Liceum Ogólnokształcącego w Mrozach, wchodzącego w skład Zespołu Szkół Publicznych w Mrozach.

Powiat może, w uzgodnieniu z kuratorem oświaty, zakładać i prowadzić w ramach zadań własnych publiczne placówki doskonalenia zawodowego.

SZKOLNICTWO W ROKU SZKOLNYM 2014/2015

Wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły **39,6%** wydatków budżetu powiatu w 2014 r.

Liczba ludności w 2014 r. w wieku:

7-12 lat	**9761**
13-15 lat	**5001**
16-19 lat	**6980**

Szkoły podstawowe	**60**
w tym specjalne	**3**
Gimnazja	**35**
w tym specjalne	**3**
Szkoły ponadgimnazjalne i policealne	**32**
Uczniowie w szkołach:	
podstawowych	**10491**
w tym specjalnych	**70**
gimnazjalnych	**4963**
w tym specjalnych	**61**
zasadniczych szkołach zawodowych	**767**
liceach ogólnokształcących	**2474**
liceach profilowanych	**-**
technikach i ogólnokształcących szkołach artystycznych	**2183**
szkołach policealnych	**405**

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie

ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH I POLICEALNYCH Z ROKU SZKOLNEGO 2013/2014 WEDŁUG TYPÓW SZKÓŁ

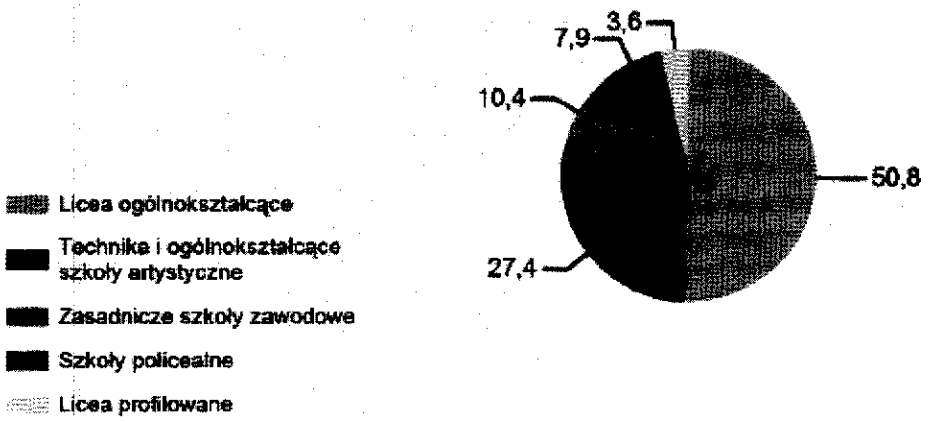

Liczba ludności w wieku 16-21 lat w 2014 r. wynosiła 10763 - co stanowiło 7% ogółu ludności w powiecie.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie

Na terenie Powiatu Mińskiego funkcjonują dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne. W poradniach zatrudnieni są psychologowie, logopedzi, pedagodzy – reedukatorzy, pedagodzy specjalni, doradcy zawodowi, lekarz neurolog i psychiatra dziecięcy oraz surdopedagog i tyflopedagog. Celem Poradni jest wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomoc uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz udzielanie dzieciom i młodzieży, ich rodzicom lub opiekunom, nauczycielom i wychowawcom pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej.

W Poradniach działają Zespoły Orzekające do spraw szkolnictwa specjalnego, nauczania indywidualnego, wczesnego wspomagania rozwoju. Poradnie proponują szeroką ofertę zajęć terapeutycznych indywidualnych i grupowych. Są to między innymi: terapia zaburzeń mowy, zajęcia grupowe dla dzieci jąkających się, ćwiczenia z logopedii artystycznej, reedukacja indywidualna i grupowa, zajęcia z zakresu kinezjologii edukacyjnej, zajęcia stymulacyjne dla dzieci 5 i 6-letnich, "Program Oregoński" dla dzieci ze sprzężoną niepełnosprawnością, "Trening Zastępowania Agresji", "Szkoła dla Rodziców", terapia młodzieży z zaburzeniami w odżywianiu, nerwic dziecięcych i młodzieżowych, grupa wsparcia dla osób z obniżonym nastrojem, grupa wsparcia dla nauczycieli klas integracyjnych, grupa psychoedukacyjna dla wolontariuszy i in. Prowadzimy także zajęcia profilaktyczne i psychoedukacyjne na terenie szkół i placówek. Organizujemy konferencje i szkolenia np. "Forum Nauczycieli Twórczych i Poszukujących", "Szkoła dla profilaktyki", "Dziecko o specjalnych potrzebach edukacyjnych w szkole masowej" i in.

Poradnie współpracują z innymi placówkami i instytucjami działającymi w interesie dziecka i szkoły. Stwierdzić można, iż Powiat Miński posiada dość dobrze rozbudowaną bazę

edukacyjną. Jednakże problem stanowi niedostateczna liczba zasadniczych szkół zawodowych oraz techników dopasowanych profilem do potrzeb mińskiego rynku pracy, co stanowi jednak bolączkę nie tylko powiatu, ale wielu jednostek terytorialnych na terenie kraju.

Zespół Szkół Specjalnych w Ignacowie

Zespół Szkół Specjalnych jest placówką dla dziewcząt i chłopców w wieku od 7 do 24 roku życia upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim.

Głównym celem placówki jest wszechstronny rozwój i pomoc uczniom upośledzonym, by na miarę swoich możliwości mogli włączyć się w sprawy swoich bliskich (rodziny, kolegów), a potem coraz szerszej społeczności, by umieli godnie żyć i harmonijnie współżyć z ludźmi oraz czuć się im potrzebni.

W Zespole funkcjonuje:

- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Gimnazjum Specjalne,
- Zasadnicza Szkoła Specjalna – kształcąca w zakresie rolnictwa,
- Zespół Rewalidacyjno-Wychowawczy dla dzieci głęboko upośledzonych.

Uczniowie Zespołu objęci są rehabilitacją ruchową – zajęcia gimnastyki korekcyjnej, wychowanie fizyczne, wycieczki, zawody sportowe; rehabilitacją intelektualną – każde dziecko ma opracowany indywidualny program rehabilitacji, a także rehabilitacją społeczną – udział uczniów w imprezach i spotkaniach z rówieśnikami sprawnymi ze szkół masowych, wycieczki, wyjazdy do teatru, kina. Placówka zatrudnia kadrę przygotowaną do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi.

2.2. Charakterystyka systemu pomocy społecznej

Pomoc społeczna na poziomie powiatu jest realizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej z poszczególnych gmin. W sieci powiatowych jednostek pomocowych ważną rolę odgrywają również inne instytucje i organizacje pozarządowe niosące pomoc m. in.: Dom Dziecka w Falbogach, Dom Dziecka im Matki Weroniki w Siennicy, Dom Pomocy Społecznej „Jedlina" w Mieni, Dom Pomocy Społecznej Św. Józefa w Mieni, Dom Pomocy Społecznej w Kątach, Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Mińsku Mazowieckim, Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas w Mińsku Mazowieckim, Ośrodek Interwencji Kryzysowej Caritas w Mińsku Mazowieckim, Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas w Mińsku Mazowieckim, Warsztaty Terapii Zajęciowej „Leko" w Okuniewie, Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mińsku

Mazowieckim, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sulejówku, Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim. Powyższe działania wspierane są również przez: sąd, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia, organizacje pozarządowe, kościoły, stowarzyszenia, fundacje.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim

PCPR jest jednostką organizacyjną Powiatu Mińskiego utworzoną uchwałą Nr IV/23/99 Rady Powiatu Mińskiego z dnia 16 lutego 1999 r.

PCPR wykonuje zadania powiatu z zakresu:

- pomocy społecznej (własne i z zakresu administracji rządowej),
- polityki prorodzinnej,
- wspierania osób niepełnosprawnych.

PCPR jest samodzielną jednostką organizacyjno – budżetową, podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu Mińskiego i wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. PCPR prowadzi gospodarkę finansową w formie jednostki budżetowej.

Starosta przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością, w szczególności w zakresie spraw finansowych i administracyjnych, rodzinnej pieczy zastępczej, jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, oraz ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych

Dnia 01 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z w/w ustawą Starosta Powiatu Mińskiego Zarządzeniem Nr 73/11 z dnia 10 października 2011r. wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Mińskiego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dodatkowo realizowało i realizuje następujące programy:

1) „Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów społecznych",
2) „Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych",
3) „Program Budowy Lokalnego Systemu Wspierania Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Powiecie Mińskim",
4) „Program Aktywności Lokalnej",
5) „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Powiatu Mińskiego",
6) „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej".

STACJONARNA POMOC SPOŁECZNA W 2014 R.

	województwo	powiat
Placówki pomocy społecznej (z filiami)	246	5
Miejsca w placówkach	15687	[illegible]
Mieszkańcy placówek	14462	[illegible]

Wśród wydatków budżetu powiatu 19,4 % środków przeznaczono na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie

Do zakresu działania PCPR należy:

I. Wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej:

1. Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji ze właściwymi terytorialnie gminami.
2. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa.
3. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.
4. Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się.
5. Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenia na pobyt czasowy, mającym trudności w integracji ze środowiskiem.
6. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób.
7. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
8. Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.
9. Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach.
10. Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu.

11. Doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu.
12. Podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.
13. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
14. Sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej.
15. Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
16. Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
17. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.
18. Udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

II. Wykonywanie zadań wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych:

1. Opracowywanie i realizacja, zgodnych ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
   a) rehabilitacji społecznej,
   b) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
2. Współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
3. Udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz rocznej informacji z ich realizacji.
4. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
5. Opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa.
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób.
7. Dofinansowanie:
   a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
   b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
   c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,

d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
e) rehabilitacji dzieci i młodzieży;
f) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika;

8. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.
9. Zadania zlecone zgodnie z art. 36.
10. Przygotowywanie sprawozdań rzeczowo – finansowych o zadaniach zrealizowanych z otrzymanych z PFRON środków.

III. Wykonywanie zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, tj.:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.
2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
5. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego.
7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
   a) grup wsparcia,
   b) specjalistycznego poradnictwa,
8. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
9. Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji oraz osobach pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
10. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
11. Prowadzenie spraw związanych z finansowaniem:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo- wychowawczych typu rodzinnego,

12. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

13. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

14. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

15. Prowadzenie spraw związanych z finansowaniem pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy mają na tym terytorium miejsce zamieszkania.

16. Prowadzenie spraw związanych z finansowaniem dodatku wychowawczego.

17. Prowadzenie innych spraw z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżonych na rzecz innych podmiotów.

IV. Wykonywanie zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj.:

1. Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.
5. Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodkowa wsparci dla ofiar przemocy w rodzinie.
6. Opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

V. **Współpraca z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi:**

   a. w zakresie organizowania pomocy społecznej,

   b. w celu udzielania pomocy i doprowadzania do integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

VI. **Prowadzenie postępowania egzekucyjnego w sprawach należących do zakresu działania Centrum;**

VII. **Wykonywanie innych zadań określonych w ustawach i przepisach wykonawczych do ustaw;**

VIII. **Prowadzenie spraw administracyjnych, gospodarczych, finansowych oraz pracowniczych Centrum.**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi też Specjalistyczną Poradnię Rodzinną oraz Punkt Informacyjno – Konsultacyjny ds. Uzależnień.

Specjalistyczna Poradnia Rodzinna obejmuje pomocą psychologiczną mieszkańców powiatu mińskiego. W nielicznych -uzasadnionych przypadkach- trafiają do nas klienci z innych powiatów (np. garwolińskiego, otwockiego) i również są obsługiwani. Dotyczy to m. in. rodzin uczniów uczących się w mińskich szkołach ponadgimnazjalnych i przebywających w internatach, a będących pod opieką psychologów z naszej Poradni; o ile potrzeba włączyć rodzinę w proces terapeutyczny.

Przekrój problemów, z jakimi zwracali się nasi klienci jest szeroki i różnorodny:

- konflikty rodzinne, w tym partnerskie i małżeńskie,
- problemy w wychowywaniu dzieci i młodzieży,
- sytuacje „okołorozwodowe" lub związane z rozpadem związku,
- trudności emocjonalne ,
- różnego rodzaju zaburzenia- nastroju, lękowe, niska tolerancja frustracji i trudności w kontrolowaniu impulsywności wynikające m. in. z nieprawidłowo ukształtowanej osobowości,
- problem alkoholowy,
- uzależnienia od substancji psychoaktywnych, komputera, hazardu,
- agresja i/lub przemoc w rodzinie,
- utrata lub długotrwały brak pracy,
- trudności w funkcjonowaniu szkolnym dzieci i młodzieży dotyczące nauki i zachowania,

- trudności adaptacyjne w nowych środowiskach,
- ubóstwo i niezaradność życiowa,
- trudności emocjonalne i problemy wynikające z nagłej lub przewlekłej choroby (własnej lub członków rodziny),
- żałoba po stracie bliskiej osoby.

Długość trwania opieki psychologicznej ustalano indywidualnie, stosownie do zgłaszanych i zdiagnozowanych potrzeb: od nielicznych przypadków spotkań jednorazowych do spotkań terapeutycznych trwających rok lub nawet dłużej. Przeciętny czas opieki to 3- 8 miesięcy.

Liczba porad i osób korzystających z poradni w poszczególnych latach:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	617	490	550	551	583	657
Liczba porad	1780	1630	2400	2430	2500	2928

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

Od września 2004 r. przy Specjalistycznej Poradni Rodzinnej PCPR działa **Ośrodek Mediacji**, którego zadaniem jest prowadzenie postępowania mediacyjnego oraz popularyzowanie wiedzy o mediacji, jako formie rozwiązywania sporów i konfliktów. Wcześniej, na podstawie Uchwały Nr 182/2004 Zarządu Powiatu z dn. 26. 04. 04r, złożony został wniosek do Sądu Okręgowego w Siedlcach o wpisanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do wykazu instytucji uprawnionych do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego. Decyzją Prezesa Sądu Okręgowego w Siedlcach z dn. 02.08.2004 r. PCPR uzyskało uprawnienia do przeprowadzania postępowania mediacyjnego. Ośrodek prowadzi mediacje rodzinne, w sprawach karnych i w sprawach nieletnich na zlecenie sądu lub na wniosek stron (członków rodzin uwikłanych w sytuacje konfliktowe, partnerów w sytuacji rozstawania się i innych).

Liczba mediacji w poszczególnych latach:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba mediacji	9	10	29	29	33	23
W tym zleconych sądownie	4	4	2	2	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

W kwietniu 2003 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie uruchomiono **Punkt Konsultacyjno - Informacyjny ds. Uzależnień**, którego funkcjonowanie finansują miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych z terenu powiatu.

W ramach powyższego punktu dyżury pełnią następujący specjaliści: psycholog, terapeuta, policjant, prawnik, doradca do spraw rodziny.

Liczba osób korzystających z porad w poszczególnych latach:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość osób	911	1367	2038	1415	1304	1326

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych powstał na mocy ustawy o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych z 9 maja 1991 roku. Obecnie działanie Funduszu jest oparte na ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2011r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.). Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest państwowym funduszem celowym wspierającym działania na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Środki PFRON przeznacza się na finansowanie zadań przewidzianych ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a w szczególności na:

1. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane przez PCPR określone w art. 35a ust. 1 pkt. 4, 5, 7 i 8 ustawy.
2. Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy określone w art. 35a ust. 1 pkt. 9-9b, 10-13 ustawy.

Zadania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych są realizowane na podstawie przyjętego Uchwałą nr VII/39/07 Rady Powiatu Mińskiego z dnia 27 czerwca 2007 roku Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2007-2016.

Na mocy porozumienia z dnia 31 maja 2012 roku Powiat Miński przystąpił do realizacji pilotażowego programu **„Aktywny Samorząd"** finansowanego ze środków Państwowego Funduszy Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Podstawą prawną uruchomienia i realizacji programu jest art. 47 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.).

Głównym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Rada Nadzorcza Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uchwałą nr 16/2015 z dnia 21 października 2015 roku zatwierdziła **„Program wyrównywania różnic między regionami III".**

Realizatorem programu będą odpowiednio jednostki samorządu wojewódzkiego i powiatowego, które przyjmą w 2016 roku zaproszenie do uczestnictwa w programie oraz Oddziały PFRON.

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

W ramach programu Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych może przekazywać dodatkowe środki realizatorom programu – jednostkom samorządu powiatowego, przy czym największe wsparcie kierować do powiatów, leżących w podregionach o najniższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego. Środki te będą wykorzystywane na działania mające na celu wyrównywanie różnic między regionami w obszarze rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym na likwidację barier w urzędach i placówkach edukacyjnych, w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, likwidację barier transportowych oraz aktywizację zawodową tych osób.

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych jest organem opiniodawczo - doradczym Starosty. Działa na podstawie§ art. 44b i art. 44c ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Do jej zadań należy:

1. Inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:
   a) integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
   b) realizacji praw osób niepełnosprawnych,
2. Opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
3. Ocena realizacji programów,
4. Opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych została powołana Zarządzeniem Nr 34/2003 Starosty Mińskiego z dnia 30 lipca 2003 roku. Kadencja Rady trwa 4 lata. Zarządzeniem Nr 32/15 Starosty Mińskiego z dnia 08 października 2015 roku został powołany nowy skład osobowy członków Rady czwartej kadencji.

Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim został powołany zarządzeniem Nr 21/99 Starosty Mińskiego z dnia 29 grudnia 1999 roku, zmienionym zarządzeniem Nr 17/2002 Starosty Mińskiego z dnia 05 czerwca 2002 roku. Zespół działa przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim. Do podstawowych zadań i kompetencji Zespołu należy orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Zespół ustala wskazania dla osób wynikające ze stopnia niepełnosprawności dotyczące w szczególności: odpowiedniego zatrudnienia, rehabilitacji, korzystania z systemu pomocy społecznej, karty parkingowej, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, uczestnictwa w warsztatach

terapii zajęciowej, uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, uzyskania przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego.

Postępowanie w sprawie o wydanie orzeczenia Zespół wszczyna na podstawie wniosku złożonego przez osobę zainteresowaną lub jej przedstawiciela ustawowego.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013r., poz. 1446) od dnia 01 lipca 2014 roku do zadań Zespołu doszło wydawanie kart parkingowych. Zmieniły się też zasady wydawania w/w kart.

Liczba wniosków przyjętych i rozpatrzonych w poszczególnych latach:

		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
Lp.	**Zadanie**	Przyj.	Rozp.	Przyj.	Rozp.	Przyj.	Rozp.	Przyj.	Rozp.	Przyj.	Rozp.	Przyj.	Rozp.
1.	Orzeczenie o stopniu niepełno-sprawności	1584	1533	1545	1527	1109	994	1684	1623	1760	1658	1791	1779
2.	Orzeczenie o niepełno-sprawności	274	289	283	273	209	197	285	285	318	316	320	308
3.	Wydanie legitymacji	757	750	783	783	529	509	855	854	838	838	932	932
4.	Wydanie karty parkingowej	-	-	-	-	-	-	-	-	176	176	528	528

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Maz.

Organizator Pieczy Zastępczej

Dnia 01 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135 z późn. zm.). Zgodnie z w/w ustawą Starosta Powiatu Mińskiego Zarządzeniem Nr 73/11 z dnia 10 października 2011r. wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Mińskiego.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka.
2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.
3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

4. Zapewnianie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka.
5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.
7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych.
8. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.
9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.
10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.
12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.
13. Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest, pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą.
14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
16. Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.
17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.
18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.
19. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki,

w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Piecze zastępczą dzielimy na:

1. Instytucjonalną pieczę zastępczą

Na terenie Powiatu Mińskiego, we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w 2015 roku, funkcjonowały dwie całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniające opiekę dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Dom Dziecka w Falbogach

Jest to całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego, prowadzona przez Powiat Miński. Liczba miejsc – 30. Placówka jest wpisana do rejestru placówek opiekuńczo-wychowawczych województwa mazowieckiego.

Dom Dziecka im. Matki Weroniki w Siennicy

Jest całodobową placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego, prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Kapucynek NSJ na zlecenie Powiatu Mińskiego.

Liczba miejsc – 14. Placówka wpisana do rejestru placówek opiekuńczo-wychowawczych województwa mazowieckiego.

2. Rodzinną Pieczę Zastępczą

Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Jest to przejściowa - okresowa forma opieki nad dzieckiem.

W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona lub zawieszona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej:

1) Rodzina zastępcza:

a) spokrewniona tworzona jest przez małżonków lub osobę, będących wstępnymi lub rodzeństwem dziecka; (tylko dziadkowie lub rodzeństwo),

b) niezawodowa - mogą ją tworzyć małżonkowie lub osoba, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka; (krewni i powinowaci, niespokrewnieni),

c) zawodowa - małżonkowie lub osoba, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka; otrzymuje wynagrodzenie za sprawowanie opieki i wychowania.

Rodziny zawodowe dzielą się na:

– zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego;

- zawodowe specjalistyczne;
- zawodowe (do 3 dzieci).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, obejmujących swoim działaniem teren powiatu mińskiego.

Zapisy ww. ustawy określają szereg zadań należących do koordynatora i ukierunkowane są na udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom zastępczym, które borykają się z trudnościami. Udzielana pomoc uzależniona jest od potrzeb konkretnej rodziny, oraz ustalana w porozumieniu i współpracy z rodziną.

Dom Pomocy Społecznej św. Józefa w Mieni

Placówka przeznaczona dla osób przewlekle somatycznie chorych (100 miejsc) i przewlekle psychicznie chorych (80 miejsc), (180 miejsc razem). W dużej części dom przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych, posiada salę rehabilitacyjną, gabinety lekarskie, opieka medyczna sprawowana jest przez internistę, stomatologa i innych specjalistów.

Dom Pomocy Społecznej „Jedlina" w Mieni

Jest to placówka przeznaczona dla kobiet i mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie (108 miejsc). Dom przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych, wyposażony jest w salę rehabilitacyjną, gabinety: kinezyterapii, fizykoterapii, hydroterapii, masażu oraz hipoterapii, gabinety lekarskie, opieka medyczna sprawowana jest przez: internistę, psychiatrę i w miarę potrzeb innych specjalistów.

Dom Pomocy Społecznej w Kątach

Jest to placówka przeznaczona dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (50 miejsc). Dom jest w pełni przystosowany dla osób niepełnosprawnych.

Środowiskowe Domy Samopomocy

Stosownie do zapisu art. 20 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanej przez powiat należy prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną. Na podstawie Porozumień zawartych pomiędzy Wojewodą Mazowieckim a Powiatem Mińskim realizuje zadania związane z prowadzeniem i organizacją dwóch Środowiskowych Domów Samopomocy:

1) dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
2) dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

<u>Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi</u>

Ośrodek wsparcia prowadzony jest na zlecenie powiatu od 2003r, przeznaczony jest dla 30 dorosłych osób przewlekle chorych, prowadzony przez CARITAS Diecezji

Warszawsko - Praskiej a jego siedzibą jest budynek przy ul. Kościelnej 18 w Mińsku Mazowieckim. Do Ośrodka kierowane są osoby na podstawie decyzji administracyjnej wydanej z upoważnienia Starosty przez Dyrektora PCPR. Pobyt w Ośrodku jest odpłatny.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy

Ośrodek przeznaczony dla 42 dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną prowadzony przez Powiat Miński. Jego siedziba mieści się przy ul. Sosnkowskiego 43 w Mińsku Mazowieckim. Ośrodek rozpoczął działalność w III kwartale 2008 roku i posiadał wówczas 30 miejsc, w czerwcu 2012r otrzymał zgodę na zwiększenie liczby miejsc do 35. Od września 2016 roku liczba miejsc wzrosła do 42 miejsc. Do Ośrodka kierowane są osoby na podstawie decyzji administracyjnej. Celem domu jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym. Uczestnictwo w zajęciach jest odpłatne.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Mińsku Mazowieckim

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Mińsku Mazowieckim prowadzone przez „CARITAS" Diecezji Warszawsko-Praskiej w Warszawie, finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Obejmuje terapią 30 uczestników (osób dorosłych kwalifikowanych na podstawie wskazań do terapii zajęciowej). W warsztacie prowadzona jest terapia w grupach 5 osobowych w sześciu pracowniach: krawiecko – tkacko – dziewiarskiej, plastycznej, gastronomicznej, ogrodniczo – przyrodniczej, muzykoterapii i dramy, technicznej.

Terapia odbywa się w następujących formach: indywidualnej poprzez – ogólne usprawnianie, rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, przygotowywanie do życia w środowisku społecznym, między innymi przez rozwijanie umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej oraz grupowej poprzez: rozwijanie umiejętności przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej, rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy, rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej, albo szkolenia zawodowego.

Warsztaty Terapii Zajęciowej Fundacji „LEKO" w Okuniewie.

Warsztat rozpoczął swoją działalność 1 maja 1996 roku. Praca terapeutyczna, utrwalanie i rozwijanie umiejętności uczestników WTZ realizowane jest podczas zajęć w ramach pracowni: - gospodarstwa domowego, - plastyczno-rękodzielniczej, - krawieckiej, - muzycznej, - informatycznej.

Do Warsztatu uczęszcza 30 uczestników. Uczestnicy co pewien czas zmieniają pracownię, aby w trakcie pobytu w WTZ mogli nabywać i utrwalać podstawowe umiejętności w każdej dostępnej dziedzinie. Zajęcia i czas pobytu w poszczególnych pracowniach dostosowywane jest do indywidualnych możliwości uczestników.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

W sierpniu 2003 roku w Mińsku Mazowieckim otwarto Ośrodek Interwencji Kryzysowej z hostelem, prowadzony przez Caritas Diecezji Warszawsko – Praskiej.

Zadaniem Ośrodka Interwencji Kryzysowej jest udzielenie pomocy, wsparcia, czasowego schronienia osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej związanej z przemocą w rodzinie. Zadanie to realizowane jest poprzez prowadzenie następujących form pracy z klientem:

- pierwszy kontakt z klientem;
- porady i konsultacje psychologiczne;
- rozmowy wspierające;
- terapia osób uzależnionych i współuzależnionych;
- interwencja kryzysowa w nagłych zdarzeniach;
- pomoc materialna;
- hostel.

Ośrodki Pomocy Społecznej

Na terenie Powiatu Mińskiego działa 13 Miejskich/Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej. Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodki udzielają pomocy w zakresie:

- pomocy finansowej (zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, zasiłki stałe, okresowe itp.),
- usługi i opiekę pielęgnacyjną,
- pomoc specjalistyczną (poradnictwo, terapia, praca socjalna),
- przyznawanie pomocy rzeczowej.

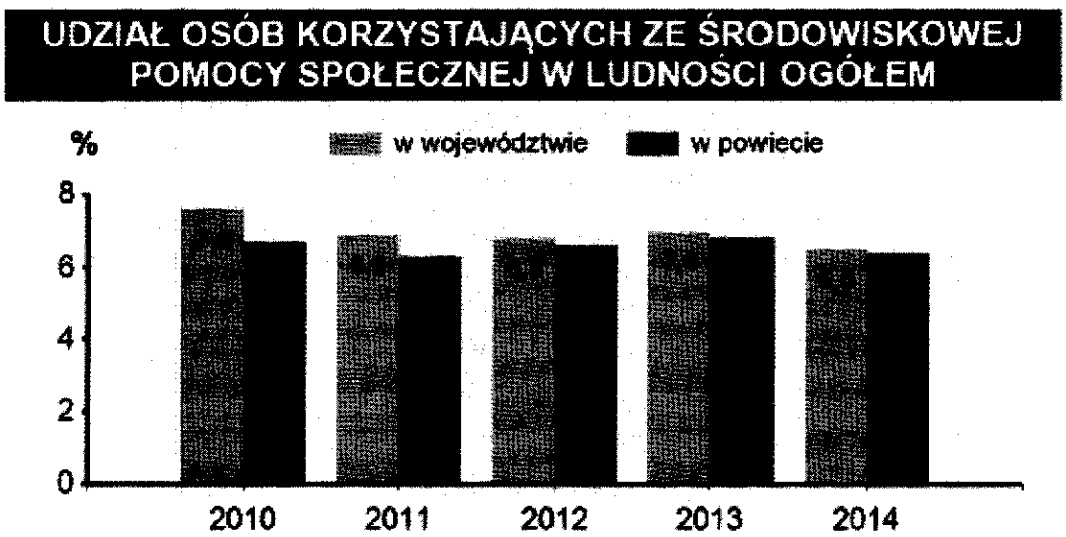

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie

2.3. Organizacje pozarządowe

Powiat Miński poszczycić się może dużym zaangażowaniem społecznym w pomoc ludziom potrzebującym. Oprócz działającego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej wraz z wykwalifikowaną kadrą i jednostkami pomocniczymi, na terenie powiatu działa wiele organizacji pozarządowych, których celem jest pomoc ludziom najbardziej jej potrzebującym.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nakłada na organy stanowiące jednostek samorządowych, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ww. ustawy, obowiązek tworzenia rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ww. ustawy. Powiat Mińsku, co roku uchwala ww. program. Program ten określa formy, zasady i zakres współpracy organów Powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz zadania priorytetowe przeznaczone do realizacji przez organizacje. Są to zadania w zakresie:

- ochrony zdrowia,
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- turystyki i krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy,
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,

Działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontraktów i współpracy między społeczeństwami. Podstawową formą współpracy Powiatu Mińskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego zapisaną w Programie jest współpraca finansowa realizowana w postaci zlecania zadań publicznych.

Zlecanie zadań odbywa się poprzez:

- Powierzanie wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji,
- Wspieranie wykonywania zadań publicznych poprzez udzielenie dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Zarząd Powiatu Mińskiego, co roku ogłasza otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych.

Do innych form współpracy Powiatu Mińskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego należą działania wspomagające technicznie, szkoleniowo, informacyjnie i finansowo te organizacje i podmioty. W ramach tych działań Powiat Miński, Starosta, Starostwo Powiatowe i powiatowe jednostki organizacyjne są współorganizatorami różnych imprez, w szczególności w zakresie kultury fizycznej i sportu, kultury i tradycji, rozwoju przedsiębiorczości. Z budżetu powiatu pokrywane są w części wydatki rzeczowe związane z ich organizacją (zakup pucharów, nagród rzeczowych, plakatów, znaczków, strojów sportowych, sprzętu sportowego, itp.). powiat wspomaga również organizację otwartych spotkań i szkoleń organizacji pozarządowych poprzez nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń, środków technicznych, materiałów biurowych i promocyjnych.

3. Diagnoza problemów społecznych wraz z analizą SWOT i wnioskami końcowymi.

Problemy społeczne powiatu podobnie jak gminy mogą być diagnozowane z perspektywy pomocy społecznej oraz z perspektywy mieszkańców. Model organizowania społeczności lokalnej przez przedstawicieli pomocy społecznej, coraz bardziej popularny w Polsce zakłada aktywniejszą rolę służb pomocy społecznej zarówno w dokonaniu diagnozy problemów społecznych gminy, jak i organizowania pomocy czy również inicjowania i przeprowadzania nowych przedsięwzięć (zmiany społecznej). Podejście ukierunkowane na aktywizację i usamodzielnianie życiowe odbiorców wymaga dokonania wstępnej diagnozy zarządzania sferą społeczną.

Udział podmiotów Powiatu Mińskiego w innowacyjnym przedsięwzięciu Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej pn. „Kalkulator Kosztów Zaniechania – wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań na Mazowszu w zakresie polityki społecznej w obszarze analizy kosztów braku podejmowania działań aktywizująco-wspierających" przekłada się na zmianę optyki patrzenia i analizy problemów społecznych na terenie powiatu. Główny cel Kalkulatora Kosztów Zaniechania (w skrócie KKZ), czyli stworzenie warunków do zwiększenia efektywności i spójności polityki społecznej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego, narzuca pewien model analizy problemów społecznych. Podstawą dla tego modelu jest przyjęcie do analizy, problemów społecznych analogicznych do katalogu dysfunkcji rodziny, zawartego w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Wyodrębnione problemy społeczne prezentuje poniższa tabela.

Katalog problemów społecznych wg „Generatora SRPS"

1.	ubóstwo	**2.**	sieroctwo
3.	bezdomność	**4.**	bezrobocie
5.	niepełnosprawność	**6.**	długotrwała lub ciężka choroba
7.	przemoc w rodzinie	**8.**	ochrona ofiar handlu ludźmi
9.	ochrona macierzyństwa lub wielodzietności	**10.**	bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
11.	trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	**12.**	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
13.	alkoholizm lub narkomania	**14.**	zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe
15.	klęska żywiołowa lub ekologiczna		

Źródło: opracowanie własne w oparciu o część 6 „Generator Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych", tj. Diagnoza sytuacji społecznej wraz z wnioskami produktu.

Głównym kryterium definiowania ww. problemów społecznych i wyróżniania ich natężenia jest stopień samodzielności osoby wymagającej pomocy społecznej w zaistniałej trudnej sytuacji życiowej. Drugim ważnym kryterium jest możliwość określenia koszyka usług społecznych, czyli zestawu działań aktywizująco-wspierających, jakie powinna otrzymać osoba wymagająca pomocy społecznej, aby przezwyciężyła trudną sytuację życiową oraz w pełni uczestniczyła w życiu społecznych w miarę istniejących możliwości.

Zgromadzone za pomocą ankiet i usystematyzowane informacje posłużyły, jako materiał uzupełniający do zweryfikowania problemów społecznych w ujęciu lokalnym (Powiatu Mińskiego) przy użyciu analizy SWOT. Metoda ta pozwala na ocenę wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na rozwój badanego problemu. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: ***Strengths*** (silne strony), ***Weaknesses*** (słabe strony), ***Opportunities*** (szanse), ***Threats*** (zagrożenia).

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągniecie celów, którym służy analiza SWOT. Celami tym są:	
• unikanie zagrożeń	• wykorzystywanie szans
• wzmacnianie słabych stron	• opieranie się na mocnych stronach

Na podstawie analizy dokumentów oraz ankietowania mieszkańców w procesie przygotowywania dotychczasowej strategii dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych w Powiecie.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w Powiecie Mińskim można wskazać najważniejsze dla lokalnej społeczności problemy społeczne. W takim przypadku bardzo często stosuje się analizę SWOT, która pozwala na określenie deficytów, a co za tym idzie na wyłonienie potrzeb, jest metoda szans i zagrożeń. Dzięki analizie SWOT możemy określić słabe i mocne strony oraz najważniejsze czynnik zewnętrzne: szanse i zagrożenia.

Na kolejnych stronach zostaną zaprezentowane analizy wybranych problemów społecznych wraz z analizą SWOT każdego z nich.

3.1. Analiza głównych problemów społecznych.

3.1.1. Bezrobocie

W analizach zjawiska bezrobocia najczęściej wyróżnia się 10 podstawowych przyczyn kreujących bezrobociem w Polsce. Przytoczenie ich wydaje się konieczne, gdyż uwzględniają ekonomiczno – społeczne uwarunkowania zjawiska:

- Recesja gospodarcza, spadek produkcji przemysłowej w 1990 roku o blisko jedną czwartą – zmuszające zakłady pracy sfery materialnej (pośrednio w jakimś stopniu także sfery budżetowej) do redukcji zatrudnienia;
- Restrukturyzacja gospodarki;
- Redukcja zatrudnienia socjalnego (tzw. bezrobocia ukrytego);
- Przedsiębiorstwa poddawane rygorom gospodarki rynkowej i międzynarodowej konkurencji są zmuszane do bardziej racjonalnego zatrudnienia;
- Zaniedbania rozwojowe: dekapitalizacja i tzw. zużycie moralne środków produkcji, słabość strategicznej polityki gospodarczej w makro i mikroskali, złe przygotowanie przedsiębiorstw do efektywnego funkcjonowania i utrzymania miejsc pracy w przyszłości;
- Niedorozwój gospodarczy całych regionów kraju ("Ściany Wschodniej" i nie tylko) przy jednoczesnym ukrytym bezrobociu agrarnym i brak możliwości migracji na bardziej chłonne rynki pracy;
- Przyjęty sposób ograniczania funduszu płac przedsiębiorstw, utrwalający recesję i osłabiający motywacje do pracy;
- Fiskalizm, wysokie czynsze, bariera popytu, nadmierna zmienność warunków działania i inne ograniczenia, będące przyczyną regresu także w znacznej części sektora prywatnego;
- Pasywność postaw i zachowań wielu podmiotów i ludzi, brak przygotowania merytorycznego i psychologicznego do działania w warunkach gospodarki rynkowej, konkurencji i ryzyka;
- Słabość systemu pośrednictwa pracy i luki informacyjne. Zmiana charakteru rynku pracy sprawia, że indywidualne poszukiwanie pracy jest nie wystarczające. Utworzona w 1990 r. sieć urzędów pracy jest zbyt słaba i posiada za mało ofert pracy;
- Niedostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy.

W 2015 roku odnotowano poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy. Na koniec grudnia 2015 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 4119 osób bezrobotnych (w tym 2040 kobiet) oraz 89 osób poszukujących pracy (w tym 39 kobiet). W porównaniu do grudnia 2014 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się o 872 osoby.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Mińsk Maz. w 2014 i 2015 r.

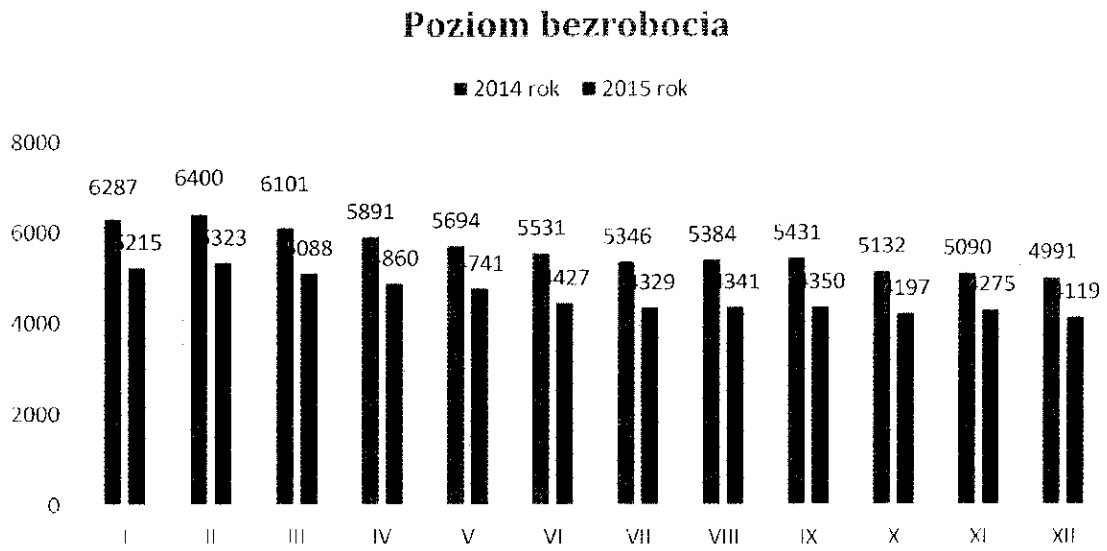

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Obserwowany był dalszy spadek stopy bezrobocia rejestrowanego, która w powiecie mińskim na koniec grudnia 2015 r. wynosiła 8,8% (w kraju – 9,8%, w województwie mazowieckim – 8,4%). Po raz ostatni jednocyfrową stopę bezrobocia na terenie powiatu notowano w 2011 roku. W grudniu 2014 roku powiatowa stopa bezrobocia była o 1,7 punktu procentowego wyższa od tej z końca 2015 r. i wynosiła 10,5%.

Stopa bezrobocia na terenie powiatu mińskiego w 2014 i 2015 roku (w %).

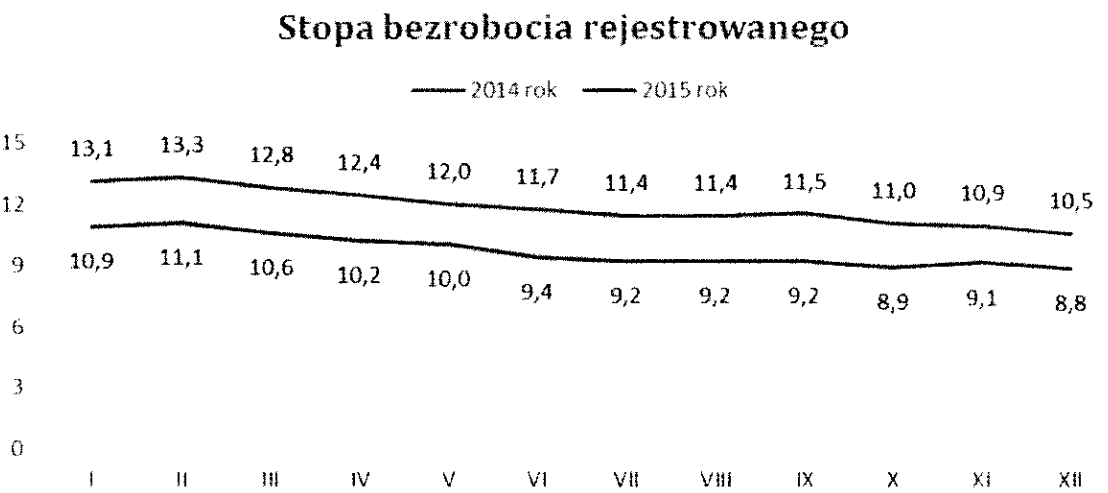

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Na koniec 2015 roku największa liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP zamieszkiwała na terenie miasta Mińsk Mazowiecki (30,7% ogółu bezrobotnych), gminy wiejskiej Mińsk Mazowiecki (11,6%), Sulejówka (9,3%) oraz Halinowa (8,7%). Gminy o najmniejszej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w PUP to: Jakubów (3,1% ogółu

zarejestrowanych), Latowicz (3,4%) i Dobre (3,8%). W porównaniu do grudnia 2014 roku we wszystkich gminach powiatu mińskiego zmalała liczba zarejestrowanych bezrobotnych.

W ciągu 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowało się ogółem 6348 bezrobotnych oraz 134 osoby poszukujące pracy. Wyrejestrowanych zostało 7220 osób bezrobotnych i 144 poszukujących pracy. W porównaniu z rokiem 2014 napływ bezrobotnych zmalał o 125 osób, natomiast odpływ był mniejszy o 148 osób.

Najczęściej występujące powody wyłączenia osób z rejestru bezrobotnych w 2015 roku:	
• podjęcie pracy – 3476 osób – 48,1% odpływu z bezrobocia,	• niepotwierdzenie gotowości do pracy – 2069 osób – 28,7% odpływu,
• rozpoczęcie stażu – 463 osoby – 6,4 % odpływu,	• inne przyczyny – 212 osób – 2,9% odpływu,
• rozpoczęcie szkolenia – 230 osób – 3,2% odpływu,	• dobrowolną rezygnację ze statusu bezrobotnego – 146 osób – 2,0% odpływu,
• nabycie praw do świadczenia przedemerytalnego – 141 osób – 2,0% odpływu.	

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Na koniec 2015 roku zdecydowaną większość bezrobotnych zarejestrowanych w tut. Urzędu stanowiły osoby poprzednio pracujące (88,0%). Wśród bezrobotnych przeważały osoby bez prawa do zasiłku (83,1%). W strukturze bezrobotnych nieznacznie przeważali mężczyźni (50,5%). Ponad połowę zarejestrowanych (53,1%) stanowili bezrobotni zamieszkali na wsi.

Struktura wybranych grup bezrobotnych na koniec 2014 i 2015 roku.

Wyszczególnienie	2014 rok		2015 rok		Wzrost/Spadek w porównaniu do 2014 r.
	Ogółem	Udział % 4991=100%	Ogółem	Udział % 4119=100%	
Kobiety	2402	48,1%	2040	49,5%	+1,4 pkt. proc.
Mężczyźni	2589	51,9%	2079	50,5%	-1,4 pkt. proc.
Poprzednio pracujące	4278	85,7%	3625	88,0%	+2,3 pkt. proc.
Zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	302	6,1%	261	6,3%	+0,2 pkt. proc.
Dotychczas niepracujące	713	14,3%	494	12,0%	-2,3 pkt. proc.
Z prawem do zasiłku	766	15,3%	695	16,9%	+1,6 pkt. proc.
Zamieszkali na wsi	2712	54,3%	2186	53,1%	-1,2 pkt. proc.
Cudzoziemcy	19	0,4%	16	0,4%	bez zmian
Osoby w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	260	5,2%	196	4,8%	-0,4 pkt. proc.
Osoby do 30 roku życia	1431	28,7%	1122	27,2%	-1,5 pkt. proc.

Osoby do 25 roku życia	798	16,0%	589	14,3%	-1,7 pkt. proc.
Długotrwale bezrobotni	2624	52,6%	2119	51,4%	-1,2 pkt. proc.
Osoby powyżej 50 roku życia	1478	29,6%	1349	32,8%	+3,2 pkt. proc.
Bez kwalifikacji zawodowych	1599	32,0%	1295	31,4%	-0,6 pkt. proc.
Bez doświadczenia zawodowego	951	19,1%	706	17,1%	-2 pkt. proc.
Niepełnosprawni	288	5,8%	273	6,6%	+0,8 pkt. proc.

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Analiza SWOT dla problemu bezrobocia

Mocne strony	*Słabe strony*
- **podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez osoby bezrobotne,** - **odpowiednie przygotowanie pracowników publicznych służb zatrudnienia do pracy z osobami bezrobotnymi,** - **wdrażanie lokalnych programów aktywizujących bezrobotnych,** - **pojawianie się nowych miejsc pracy w związku z realizacją projektów UE,** - **stały kontakt pracowników urzędu pracy z pracodawcami,** - **zwiększanie ofert aktywizujących programów rynku pracy,** - **współpraca instytucji pomocy społecznej z urzędami pracy.**	- **sezonowość rynku pracy,** - **występowanie wysokiego bezrobocia długoterminowego,** - **występowanie zjawiska pokoleniowego dziedziczenia bezrobocia,** - **nierównomierny rozwój gmin w powiecie,** - **brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym,** - **nadal niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych,** - **zbyt mała liczba miejsc pracy dla osób bezrobotnych niepełnosprawnych.**

Szanse	*Zagrożenia*
- **zahamowanie wzrostu bezrobocia,** - **wzrost dostępności kształcenia ustawicznego na obszarze wiejskim,** - **powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,** - **wzrost liczby ludności posiadającej lepsze wykształcenie,** - **rozbudowane poradnictwo zawodowe w urzędzie pracy,** - **wzrost samozatrudnienia,** - **poprawa sytuacji na rynku pracy szczególnie na obszarach wiejskich.**	- **występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia,** - **niewystarczająca rola aktywnej polityki rynku pracy,** - **nieadekwatny system kształcenia w celu uzyskania konkretnego zawodu,** - **emigracja wykształconej młodzieży,** - **pogarszająca się kondycja lokalnych zakładów pracy,** - **niewystarczająca liczba doradców zawodowych i pośredników pracy w urzędzie pracy,** - **duża niepewność i niestabilność rynku pracy,** - **utrzymanie się niekorzystnej relacji liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.**

Powody bezrobocia na terenie Powiatu Mińskiego są bardzo zróżnicowane. Do najczęstszych zalicza się:

- zbyt wysokie koszty utrzymania pracowników;
- likwidacja firmy, bądź pewnego jej działu;
- ciężkie warunki pracy i wysokie wymagania pracowników lub pracodawcy;
- niedostateczne wykształcenie;
- brak dodatkowych funduszy do zatrudnienia.

Bezrobocie wywołuje negatywne skutki społeczne – w sferze ekonomicznej i psychospołecznej, które nasilają się w miarę wydłużenia się okresu pozostawania bez pracy. W przypadku zazwyczaj trwale bezrobotnych osób prowadzi do m.in.:

- pogorszenia standardu i jakości życia, poprzez trudności finansowe, które nie tylko prowadzą do obniżenia standardu życia i potęgowania biedy, lecz także pobawienia bezrobotnego możliwości nabywania dóbr, które są symbolami statusu, co prowadzi do obniżenia samooceny;
- narastania problemu związanego z zagospodarowaniem czasu wolnego;
- pojawienia się poczucia krzywdy, frustracji;
- izolacji społecznej;

- powstania stresu i utraty stabilizacji prowadzącą do niemożności podejmowania racjonalnych decyzji;
- utraty kwalifikacji zawodowych;
- pogorszenia stanu zdrowia osób bezrobotnych;
- rozszerzenia sfery ubóstwa;
- obniżenia poczucia własnej wartości, utraty autorytetu w rodzinie;
- powstania dyskomfortu psychicznego i poczucia bezsilności, apatii, zniechęcenia;
- wzrostu konfliktów społecznych oraz zjawisk niepożądanych (zachowań patologicznych) takich jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa;
- ograniczenia lub zaniechania uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym.

Długotrwałe bezrobocie powoduje szybką degradację ekonomiczną osoby i rodziny. Zdarza się, że objęta tym zjawiskiem jest nawet cała rodzina, w której z upływem czasu pojawia się bierność i zjawisko patologii, głównie nadużywanie alkoholu i która nie potrafi przystosować się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy mogą korzystać z instrumentów i usług rynku pracy określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2016r. poz. 645 ze zm.). Aktywizacja osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mińsku Mazowieckim ukierunkowana jest na osiągnięcie wysokiego poziomu efektywności zatrudnieniowej poszczególnych form wsparcia, tak aby udzielona pomoc była skuteczna, tzn. by jej efektem było podjęcie pracy lub samozatrudnienia przez uczestnika programu. Bezrobotnym i poszukującym pracy Urząd oferuje pomoc w szerokim zakresie.

3.1.2. Sieroctwo

Sieroctwo w projekcie KKZ jest rozumiane, jako sieroctwo biologiczne oraz sieroctwo społeczne. W tym ostatnim zostało ona zawężone i obejmuje jedynie dzieci pozostające w pieczy zastępczej. Oznacza to, że za moment pojawienia się problemu sieroctwa przyjęto moment przejęcia opieki nad dzieckiem przez instytucje pieczy zastępczej (rodzinne lub instytucjonalne).

Problem sieroctwa nie jest zjawiskiem nowym. Sieroty w coraz większej liczbie pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, w których panuje niewłaściwa atmosfera lub konflikty rodzinne. Popełniane są przez rodziców błędy wychowawcze albo występuje brak przyjmowania odpowiedzialności za dzieci, są zerwane więzi uczuciowe między członkami rodziny, a szczególnie w stosunku do dziecka. Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, narastająca frustracja spowodowana bezrobociem.

Jedną z form pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej jest umieszczenie ich w całodobowych placówkach opiekuńczo -wychowawczych.

Do placówek skierowano w 2015 roku 19 dzieci w tym: 13 dzieci do Domu Dziecka w Falbogach, 3 dzieci umieszczono w Domu Dziecka im. Matki Weroniki w Siennicy, 3 małoletnie przebywały w Pogotowiu Opiekuńczym w Warszawie w trybie interwencyjnym.

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2013-2015.

Wyszczególnienie	Typu socjalizacyjnego na terenie Powiatu Mińskiego	Typu interwencyjnego/ Pogotowie Opiekuńcze/ Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny na terenie innych powiatów	Ogółem
2013 rok	19	0	**19**
2014 rok	20	5	**25**
2015 rok	16	3	**19**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

Największą przeszkodą w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze jest brak mieszkania. Dzieci przebywające aktualnie w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, opuszczając placówkę, napotka tego rodzaju problem.

Drugą z form pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej jest umieszczenie ich w rodzinie zastępczej. Rodzina zastępcza to – w dużym skrócie rodzina, która z założenia krótkoterminowego opiekuje się i wychowuje dzieci, które zostały osierocone, odrzucone lub których rodzice nie są w stanie zapewnić im bezpieczeństwa i opieki. Niejednokrotnie rzeczywistość odbiega od założeń, generując dodatkowe koszty dla budżetu powiatu. Dzieje się tak ze względu na relatywną małą liczbę osób (małżeństw), które deklarują gotowość zostania rodziną zastępczą i podejmują w tym celu przewidziane prawem kroki.

Liczba dzieci umieszczonych w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Mińskiego w latach 2013-2015.

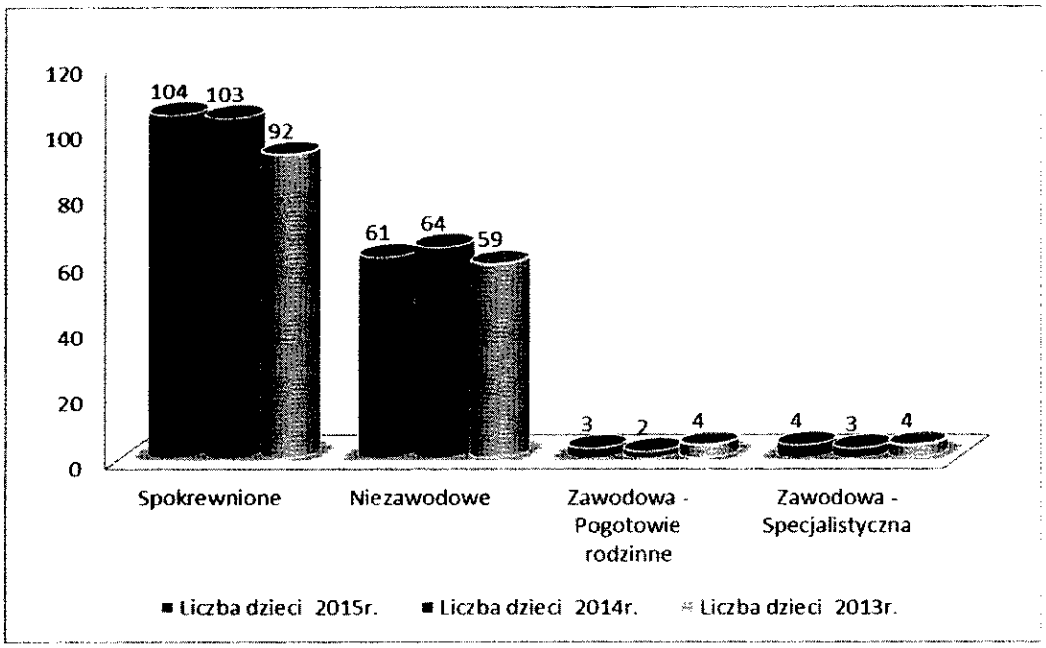

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

Najwięcej dzieci jest umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych, z których to też najwięcej dzieci opuściło rodziny zastępcze.

Liczba rodzin zastępczych różnego typu na terenie Powiatu Mińskiego w latach 2013-2015.

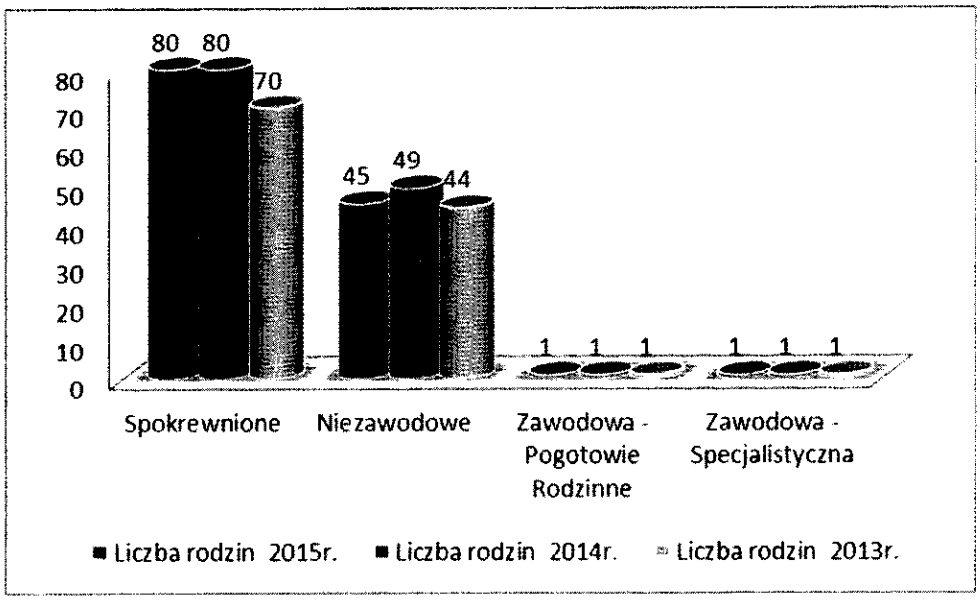

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

Największa liczba spośród rodzin zastępczych Powiatu to rodziny zastępcze spokrewnione. W rodzinach zastępczych w roku 2015 przebywało 172 dzieci, a w rodzinach zastępczych spokrewnionych 104 dzieci co stanowi 60% ogółu umieszczonych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Czas pobytu dzieci w rodzinach zastępczych Powiatu Mińskiego w pieczy zastępczej na dzień 31.12.2015 r.

Typ rodziny	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 do 12 miesięcy	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat do 3 lat	Powyżej 3 lat
Spokrewnione	6	5	7	12	9	65
Niezawodowe	4	1	4	10	10	32
Zawodowa Pogotowie rodzinne	1	0	1	1	0	0
Zawodowa Specjalistyczna	1	1	0	0	0	2
Razem:	**12**	**7**	**12**	**23**	**19**	**99**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje do momentu ustania przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej, na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniość lub do ukończenia 25 roku życia, jeżeli osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywając w rodzinie zastępczej za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej kontynuuje naukę.

Cyklicznie prowadzony jest nabór kandydatów do pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim prowadziło kampanię informacyjną mającą na celu promowanie rodzinnej pieczy zastępczej oraz nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez dystrybucję ulotek, zamieszczanie informacji na stronie internetowej Centrum.

Liczba kandydatów na opiekunów zastępczych, którzy odbyli szkolenie PRIDE.

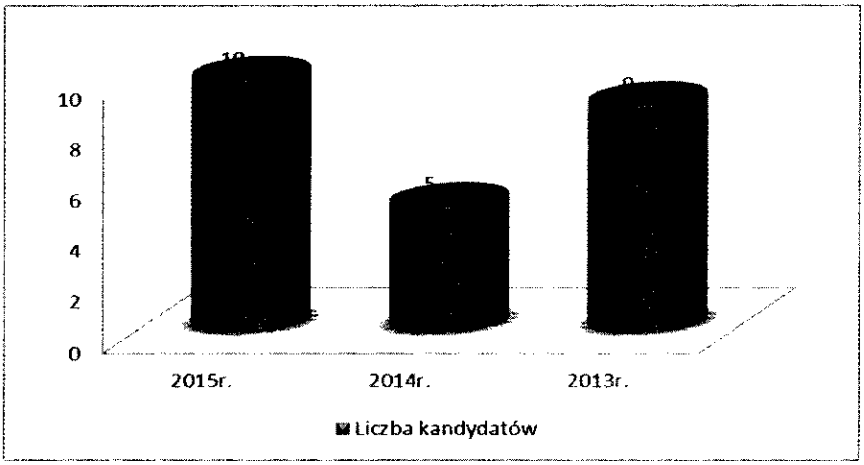

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

Rodziny zastępcze były wspieranie w wychowywaniu powierzonych dzieci poprzez:

- prowadzenie pracy socjalnej,
- spotkania zespołów interdyscyplinarnych,
- aktywizację samopomocy wśród rodzin zastępczych – tworzenie grup wsparcia,
- zapewnienie pomocy ze strony różnych specjalistów tj. psychologów, doradcy ds. rodziny, prawników, doradcy zawodowego, terapeuty uzależnień,
- organizowanie i uczestniczenie w kontaktach dzieci z rodzicami biologicznymi,
- wnioskowanie do sądu o wydanie, zmianę zarządzeń opiekuńczych w stosunku do dzieci, które zostały umieszczone w rodzinie zastępczej,
- uczestniczenie w posiedzeniach sądu, na których rozstrzygane były sprawy związane z pieczą zastępczą.
- współpracowanie z różnymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres, co najmniej

trzech lat — w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną, jednego roku — w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową. Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

W życiu wychowanków pieczy zastępczej osiągnięcie pełnoletności wiąże się z koniecznością usamodzielnienia. Jest to moment trudny, ponieważ oznacza wejście w samodzielne życie często bez wsparcia własnej rodziny, a czasem nawet z koniecznością wzięcia na siebie odpowiedzialności za nieporadnego życiowo rodzica.

Dla nich to nasze Centrum podjęło wysiłek zapewnienia odpowiedniego wsparcia w wejściu w dorosłe życie, w sposób zapewniający znalezienie przez te młode osoby miejsca w społeczeństwie. Mając na uwadze społeczną i indywidualną wagę tego problemu od kwietnia 2015 roku funkcjonuje grupa wsparcia dla wychowanków rodzin zastępczych - Klub Wychowanków, a jego celem jest integracja młodzieży, budowanie i wzmacnianie poczucia własnej wartości, wypracowanie modelu ułatwiającego proces usamodzielniania wychowanków oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

W ramach Klubu Wychowanków są prowadzone zajęcia min. w formie warsztatowej mające na celu pomoc w rozwijaniu kompetencji społecznych, które ułatwią przejście do niezależności oraz zwiększają szanse na prawidłowe funkcjonowanie we współczesnym świecie oraz znalezienie się na dzisiejszym rynku pracy.

Opieką koordynatorów są objęte rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad dziećmi, takie jak rodziny zastępcze niezawodowe, spokrewnione, rodziny zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego i specjalistyczne.

Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych i dzieci pod ich opieką w 2013-2015 roku:

Rok	Liczba Koordynatorów	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej
2013	2	72	100
2014	2	70	95
2015	3	82	118

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Maz.

Dzieci z unormowaną sytuacją prawną są zgłaszane do procesu adopcyjnego. Pełnoletni wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej mogą pozostać nadal w rodzinach zastępczych oraz zostają objęci pomocą na kontynuowanie nauki. Pełnoletni

wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze otrzymują pomoc na usamodzielnienie. Wraz z opiekunem w procesie usamodzielnienia i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej realizują opracowany indywidualny program usamodzielnienia.

Analiza SWOT dla problemu sieroctwa

Mocne strony	*Słabe strony*
- **aktywność służb społecznych w reagowaniu na problemy dziecka i rodziny,** - **występująca sieć rodzin zastępczych,** - **działalność rodzin zawodowych,** - **specjalistyczne poradnictwo** - **kadra szkoleniowców PRIDE dla kandydatów na rodziny zastępcze,** - **funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu.**	- **występowanie zjawisk społecznej patologii w rodzinach biologicznych (uzależnienia, przemoc),** - **coraz częstsza bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców,** - **zwiększająca się przemoc w rodzinach oraz przestępczość,** - **brak wczesnej interwencji w przypadku problemów w rodzinach z dziećmi,** - **trudna współpraca z kuratorami,**
Szanse	*Zagrożenia*
- **zwiększenie liczby poradnictwa rodzinnego,** - **intensywniejsza praca socjalna w rodzinach biologicznych,** - **podjęcie działań zmierzających do wspierania samodzielności dzieci z pieczy zastępczej.**	- **brak perspektyw rozwojowych dla młodzieży opuszczającej domy dziecka,** - **brak mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,** - **niska liczba kandydatów na rodziny zastępcze,**

Problem sieroctwa jest jednym z ważniejszych problemów społecznym, dlatego, że dotyka dzieci osoby bezradne, które bez pomocy osób dorosłych sobie nie poradzą. W przypadku, gdy dziecko traci w różnych okolicznościach (śmierć, niezaradność życiowa, uzależnienia, przemoc) rodzica/opiekuna musimy dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić temu dziecku godne życie. Formą pomocy najbardziej przyjazną dziecku jest rodzina zastępcza i dokładamy wszelkich starań, aby tą formę pomocy rozpowszechnić.

3.1.3. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest kwestią społeczną, która dotyka znacznej części obywateli, ogranicza ich możliwości funkcjonowania oraz rozwoju na wielu płaszczyznach, a w szczególności ekonomicznej, społecznej, edukacyjnej i zawodowej. Osoby niepełnosprawne są wśród nas, a ich problemem jest nie tylko to, że są niesprawni fizycznie lub psychicznie, ale też to, że w życiu codziennym trafiają na bariery, które izolują ich od społeczeństwa.

Konstytucja RP w art. 69 gwarantuje, że osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej. Wypełnianie takich ról należy rozumieć jako możliwość podjęcia edukacji, zatrudnienia, założenia rodziny, czy też pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Na władzach publicznych ciąży obowiązek, aby wszystkim osobom niepełnosprawnym zapewnić takie warunki i wsparcie, żeby wypełnianie tych ról było możliwie jak najwyższe.

Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Według ustawy niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Międzynarodowe regulacje prawne dotyczące problemów, jakie niesie ze sobą niepełnosprawność, są też przedmiotem istotnych dokumentów Organizacji Narodów Zjednoczonych. Jedną z najważniejszych deklaracji zawierających prawa osób niepełnosprawnych są Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych 20 grudnia 1993 roku (Rezolucja 48/96). Chociaż Zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Bardzo istotna jest zasada 18, która stanowi, że Państwa powinny określić prawo organizacji osób niepełnosprawnych do reprezentowania osób niepełnosprawnych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Państwa powinny także uznać doradczą rolę organizacji osób niepełnosprawnych w kształtowaniu polityki społecznej w odniesieniu do tych osób.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych można podzielić na 2 podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.

Osoby niepełnosprawne dla potwierdzenia stanu swojego zdrowia mogą się starać o uzyskanie orzeczenia o swojej niepełnosprawności. Obowiązują różne systemy orzecznictwa, które są regulowane odrębnymi aktami prawnymi i prowadzone są przez różne instytucje:

- orzecznictwo do celów pozarentowych – realizowane są przez Powiatowe lub Miejskie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, jako pierwsza instancja i przez Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, jako druga instancja.
- orzecznictwo do celów rentowych – prowadzone są przez lekarzy orzeczników oraz komisje lekarskie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dawniej realizowały to Komisje ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia), dla rolników i ich rodzin prowadzone są przez lekarzy rzeczoznawców i komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz dla tak zwanych służb mundurowych (policjanci, żołnierze, celnicy) prowadzone są przez komisje lekarskie Ministerstwa Obrony Narodowej lub Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o zaliczeniu do:

1) znacznego stopnia niepełnosprawności – otrzymuje je osoba mająca naruszoną sprawność organizmu, niezdolna do podjęcia pracy albo zdolna do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej lub w zakładzie aktywizacji zawodowej oraz wymagająca niezbędnej stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczona możliwością samodzielnej egzystencji;
2) umiarkowanego stopnia niepełnosprawności – otrzymuje je osoba, która z powodu naruszenia sprawności jest zdolna do wykonywania pracy na stanowisku przystosowanym odpowiednio do jej potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagająca w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji;
3) lekkiego stopnia niepełnosprawności – otrzymuje je osoba, która ma naruszoną sprawność organizmu, ale jest zdolna do wykonywania zatrudnienia i nie wymaga pomocy innych osób;
4) orzeczenie o niepełnosprawności – zaliczenie do osób niepełnosprawnych bez określenia stopnia niepełnosprawności otrzymują je dzieci di 16 roku życia, mające naruszoną sprawność psychiczną bądź fizyczną z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub też uszkodzenia organizmu wymagające całkowitej opieki oraz pomocy przy zaspokajaniu potrzeb życiowych.

Liczba wydanych orzeczeń wg stopni niepełnosprawności, wieku i płci, wykształcenia i zatrudnienia - Osoby powyżej 16 roku życia

Uszczegółowienie	Rok		
	2013	2014	2015
Liczba wydanych orzeczeń			
Razem	1461	1489	1635
Znaczny	418	385	443
Umiarkowany	698	666	836
Lekki	345	438	356
Wiek			
16-25 lat	157	145	166
26-40 lat	199	159	202
41-60 lat	691	661	619
61 i więcej lat	414	524	648
Płeć			
Kobieta	749	731	786
Mężczyzna	712	758	849
Wykształcenie			
Niepełne podstawowe	35	40	50
Podstawowe	476	402	477
Zasadnicze	427	442	485
Średnie	414	447	455
Wyższe	109	158	168
Zatrudnienie			
Tak	312	332	266
Nie	1149	1157	1369

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Maz.

W ciągu ostatnich 3 lat wzrasta liczba wydawanych orzeczeń dla osób dorosłych. Osoby niepełnosprawne ze względu na posiadane dysfunkcje najczęściej zaliczani są do stopnia umiarkowanego. O wydanie orzeczenia zgłaszają się głównie osoby powyżej 40 roku życia, niezatrudnione.

Liczba wydanych orzeczeń wg wieku i płci - Osoby przed 16 rokiem życia

Uszczegółowienie	ROK		
	2013	2014	2015
Liczba wydanych orzeczeń	256	259	256
	WIEK		
0-3 lata	66	66	66
4-7 lat	84	80	69
8-16 lat	106	113	121
	PŁEC		
Kobieta	96	96	87
Mężczyzna	160	163	169

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Maz.

Sytuacja dotycząca orzekania o niepełnosprawności dzieci w ciągu ostatnich 3 lat utrzymuje się na tym samym poziomie. W znacznej mierze orzekani są chłopcy w wieku 8 – 16 lat.

Ośrodki pomocy społecznej udzielają pomocy osobom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej.

Zestawienie liczbowe osób, którym udzielono pomocy z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej – niepełnosprawność	ROK		
		2013	2014	2015
1.	Liczba rodzin	847	854	883
2.	Liczba osób w tych rodzinach	1695	1811	1801

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu mińskiego.

Analiza SWOT dla problemu niepełnosprawności

Mocne strony	*Słabe strony*
- **wzrost świadomości społecznej odnośnie problematyki osób niepełnosprawnych,** - **wzrost aktywności osób niepełnosprawnych i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,**	- **niedostateczna baza rehabilitacyjne,** - **brak placówki dziennej pomocy osobom niepełnosprawnym w stopniu znacznym,** - **brak infrastruktury transportowej dla osób niepełnosprawnych,** - **nierównomierna i niewystarczająca oferta w gminach pomocy osobom**

- **zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocową,**
- **współpraca instytucji samorządowych z pozarządowymi,**
- **rozpowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych i filantropijnych.**

niepełnosprawnym,

- **niewystarczające środki z państwowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych,**

Szanse	*Zagrożenia*
- **postępująca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym,** - **działania edukacyjne na temat potrzeb osób niepełnosprawnych,** - **współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,** - **likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej.**	- **pogorszenie kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych i ich rodzin,** - **niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,** - **wzrastające zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.**

Osoby z niepełnosprawnością mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Jest to, więc grupa mieszkańców powiatu, wymagająca szczególnej pomocy w różnych sterach życia.

W Powiecie mińskim widoczny jest w ciągu ostatnich lat wzrost udziału osób z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców. Oznacza to niewątpliwie, że problem niepełnosprawności stopniowo narasta, a zatem coraz większa liczba osób będzie wymagała pomocy w radzeniu sobie z funkcjonowaniem w codziennym życiu.

3.1.4. Uzależnienia

Problem uzależnienia często definiowany jest, jako zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających lub substancji psychotropowych na organizm ludzki, charakteryzuje się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

Uzależnienia stanowią jedną z najgroźniejszych plag społecznych XXI wieku – prowadzą do zaburzenia normalnych, prawidłowych czynności człowieka, wywołują dysfunkcjonizm w jego życiu codziennym – człowiek nie jest w stanie pełnić swoich ról w życiu społecznym.

Zazwyczaj ten problem społeczny powiązany jest z innymi dysfunkcjami, jakie dotyczą danej jednostki, np. z bezrobociem, czy z przestępczością. Paradoksalnie, są odpowiedzią na trudną sytuację życiową, ucieczką, która przynosi jednak jeszcze bardziej negatywne i wyniszczające skutki. Ponadto spectrum problemu uzależnienia nie zamyka się tylko w obszarze jednostki uzależnionej, lecz oddziałuje również na najbliższe otoczenie, na rodzinę, pogarszając jej byt i stan psychofizyczny. Innym czynnikiem towarzyszącym jest włączenie się osoby uzależnionej w środowiska przestępcze. Powody takiego zwrotu mogą być różne: zamroczenie środkami uzależniającymi, przez co jednostka zatraca podział na dobro i zło oraz umiejętność racjonalnych wyborów. Innym powodem może być potrzeba zdobycia środków uzależniających. Niezwykle niepokojącym zjawiskiem jest wzrost uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Zestawienie liczbowe osób, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu w latach 2013-2015.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej – alkoholizm	ROK		
		2013	2014	2015
1.	Liczba rodzin	387	399	347
2.	Liczba osób w tych rodzinach	927	1064	881

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu mińskiego.

W społeczeństwie świadomość tego, że uzależnienie może dotyczyć nie tylko substancji toksycznych, jest bardzo nikła. Powszechnie uważa się, że uzależnić można się tylko od alkoholu, narkotyków, lekarstw, tytoniu i innych specyfików o silnym działaniu. Tymczasem z pozoru nieszkodliwe nawyki przekształcają się w groźny nałóg. Do najczęściej spotykanych zaliczamy trzy:

- uzależnienie od komputera
- uzależnienie od Internetu
- uzależnienie od gier komputerowych

W dzisiejszych czasach przy komputerze spędzamy mnóstwo czasu. Zaawansowane technologie komputerowe sprawiają, że przenosimy je na różne płaszczyzny życia. Spory procent społeczeństwa pracuje z komputerem, a następnie spędza przy nim dodatkowe godziny, komunikując się ze światem i załatwiając sprawunki. Problem uzależnień od komputera staje się właściwie chorobą cywilizacyjną. Są kraje (Korea Południowa), gdzie już dla najmłodszych wdraża się specjalistyczne programy profilaktyczne.

Na uzależnienie komputerowe najbardziej podatne są dzieci i młodzież. Długotrwałe siedzenie w bezruchu prowadzi do zaburzeń psychofizycznych i problemów z przystosowaniem się do realnej rzeczywistości. Utrata poczucia czasu rzutuje na zaniedbywanie podstawowych potrzeb organizmu, wykańczając fizycznie i psychicznie.

Uzależnienie od Internetu jest zaburzeniem szczególnie uciążliwym – niemożność nawiązania łączności z siecią powoduje niepokój, frustrację i lęki. Zubaża także kontakty pozawirtualne, prowadząc do aspołecznych postaw w szkole, pracy i prywatnych relacjach. Dodatkowo, gdy uzależnienie internetowe idzie w parze z kompulsywnym przeglądaniem treści pornograficznych, może prowadzić do zaniedbania relacji z partnerami.

Równie natrętnym zjawiskiem jest nałóg od gier internetowych, które jest groźnym mordercą czasu. Zwłaszcza osoby niedojrzałe emocjonalnie, pod wpływem gier mogą wypracować sobie różne skrzywienia. Gry epatują przemocą i seksem, przyzwyczajając gracza do widoku krwi. Może to prowadzić do rozmaitych niezdrowych zachowań w rzeczywistości.

Analiza SWOT dla problemu uzależnienia

Mocne strony	*Słabe strony*
- **dostępność specjalistycznej pomocy osobom uzależnionym,** - **odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,** - **Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,** - **grupy samopomocowe AA, Al-anon, DDA (Dorosłe Dzieci Alkoholików),** - **projekty i programy, realizowane ze środków zewnętrznych,**	- **brak bazy lokalowej i bazy lecznictwa odwykowego,** - **duża liczba punktów sprzedaży alkoholu i innych używek,** - **niski poziom profilaktyki uzależnień,** - **niska świadomość i wiedza na temat uzależnień w lokalnej społeczności,** - **niewystarczająca liczba grupy wsparcia i samopomocy dla osób uzależnionych.** - **znaczne przyzwolenie społeczne na picie alkoholu, również dla młodzieży,** - **łatwy dostęp do Internetu i gir komputerowych,**

Szanse	*Zagrożenia*
- **większa świadomość społeczna, zmiana postaw społecznych wobec osób uzależnionych,** - **zmniejszająca się liczba osób uzależnionych,** - **poprawa kondycji rodziny,** - **wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia i sportem.**	- **dysfunkcjonalność rodziny,** - **bezrobocie i ubóstwo, jako problemy towarzyszące,** - **zmniejszające się poczucie wartości własnej osób uzależnionych, depresja,** - **rosnąca liczba bodźców uzależniających,** - **wzrost liczby osób uzależnionych,** - **pogorszenie stanu zdrowia oraz niepełnosprawność, wynikające z uzależnień,**

Skutki uzależnień są dwojakiego rodzaju: fizyczne i psychiczne, przy czym nie wszystkie uzależnienia mają widoczne skutki fizyczne, natomiast wszystkie powodują skutki psychiczne. W zasadzie zauważalne skutki fizyczne są wynikiem nadużywania środków "chemicznych," jak alkohol czy narkotyki. Ale oprócz tych nałogów istnieje - co już sygnalizowano - szeroka gama uzależnień "pozachemicznych" dotyczących wielu innych dziedzin. Ponieważ nie powodują one widocznych skutków fizycznych, są często niezauważane i bagatelizowane, co nie znaczy, że nie powodują negatywnych konsekwencji psychicznych. Bez wątpienia fundamentalnym i najpoważniejszym skutkiem psychicznym każdego uzależnienia jest ubezwłasnowolnienie, zniewolenie uzależnionego, odebranie mu możliwości wyboru czyli pozbawienie go wolności.

Często następstwem problemu uzależnienia jest powstanie innych problemów społecznych np. bezrobocie, niezaradność życiowa, przemoc domowa, niepełnosprawność i inne.

3.1.5. Przemoc w rodzinie

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Mińskim realizowane są przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komendę Powiatową Policji w Mińsku Mazowieckim, Sąd Rejonowy, Prokuraturę, samorządy gminne, samorząd powiatowy oraz organizacje pozarządowe.

Głównym realizatorem działań skierowanych na ograniczenie oraz zwalczanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie poszczególnych gmin są ośrodki pomocy społecznej.

Zestawienie liczbowe osób, którym udzielono pomocy tylko i wyłącznie z powodu przemocy w rodzinie.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej – przemoc w rodzinie	ROK 2013	2014	2015
1.	Liczba rodzin	46	62	46
2.	Liczba osób w tych rodzinach	151	178	147

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu mińskiego.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty". Procedura „Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Zestawienie liczby założonych Niebieskich Kart przez poszczególne ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Mińskiego:

L.p.	Miejskie/Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	Liczba założonych formularzy „Niebieska Karta" Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1.	**Cegłów**	4	7	5
2.	**Dębe Wielkie**	23	22	17
3.	**Dobre**	7	12	17
4.	**Halinów**	14	30	24
5.	**Jakubów**	8	10	13
6.	**Kałuszyn**	4	9	4
7.	**Latowicz**	5	3	7
8.	**Mińsk Mazowiecki - gmina**	27	41	36
9.	**Mińsk Mazowiecki - miasto**	109	85	74
10.	**Mrozy**	16	21	18
11.	**Siennica**	19	17	22
12.	**Stanisławów**	16	24	29
13.	**Sulejówek**	21	29	25
14.	**RAZEM**	273	310	291

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu mińskiego.

Jak wynika z powyższego zestawienia pracownicy ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Mińskim w toku prowadzenia czynności służbowych w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie założyli w latach 2013-2015 łącznie 874 egzemplarzy Niebieskich Kart.

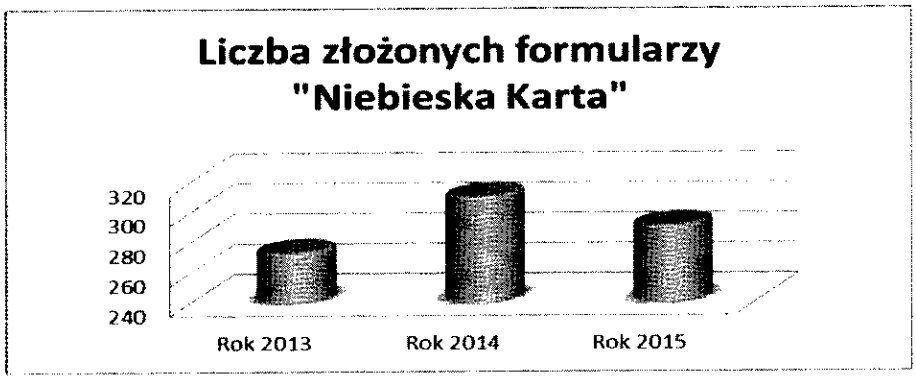

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu mińskiego.

Realizacja procedury „Niebieskiej Karty" odbywa się w oparciu o zasadę współpracy między organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przedstawiciele powyższych podmiotów po podjęciu interwencji oraz wszczęciu postępowania „Niebieskiej Karty" informują o w/w działaniach przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim odnotowała w 2015 roku 132 interwencje związane z przemocą w rodzinie. W porównaniu do lat ubiegłych widoczny jest wzrost.

Poniższy wykres przedstawia porównanie liczbowe interwencji z ich podziałem na poszczególne kategorie w powiecie mińskim w latach 2013-2015

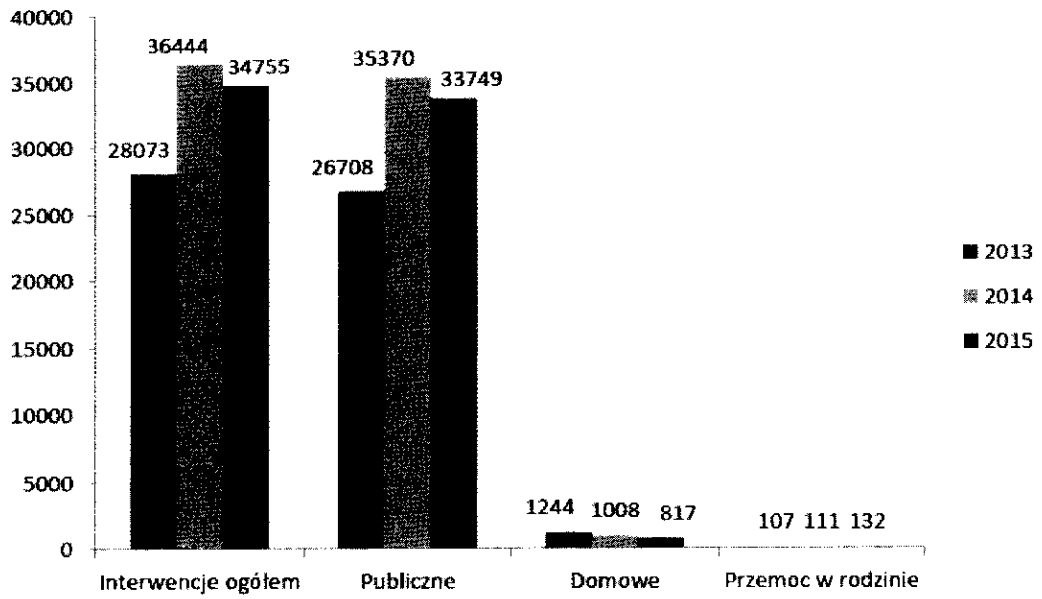

Źródło: opracowanie własne Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Maz.

W ramach działań mających na celu ujawnienie i zapobieganie zjawisku patologii

społecznej – przemocy w rodzinie, w 2015 roku podejmowano czynności w ramach procedury niebieskiej karty. Wypełniono 289 formularzy „Niebieska Karta – A" stwierdzających przemoc w rodzinie.

Działania Policji w związku z przemocą w rodzinie w latach 2013 -2015:

L.p.	Działanie	Podział	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1.	Przeprowadzone interwencje domowe		1244	1008	817
2.	Przeprowadzone interwencje związane z przemocą w rodzinie		107	111	132
3.	Wypełnione formularze „Niebieska Karta – A"	ogółem	259	254	289
		miasto	127	99	104
		wieś	132	155	185
4.	Pokrzywdzeni w wyniku przemocy w rodzinie	ogółem	324	387	460
		kobiety	237	238	285
		mężczyźni	36	35	41
		małoletni	51	114	134
5.	Podejrzani o stosowanie przemocy w rodzinie	ogółem	263	262	297
		kobiety	17	24	24
		mężczyźni	246	238	273
6.	Podejrzani o stosowanie przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	ogółem	69	204	209
		kobiety	1	3	3
		mężczyźni	68	201	206
7.	W tym doprowadzonych do pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub też doprowadzono w celu wytrzeźwienia	ogółem	69	61	67
		kobiety	1	-	-
		mężczyźni	68	61	67

Źródło: opracowanie własne Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Maz.

Liczbowe zestawienie rodzajów przemocy odnotowanych w latach 2013-2015

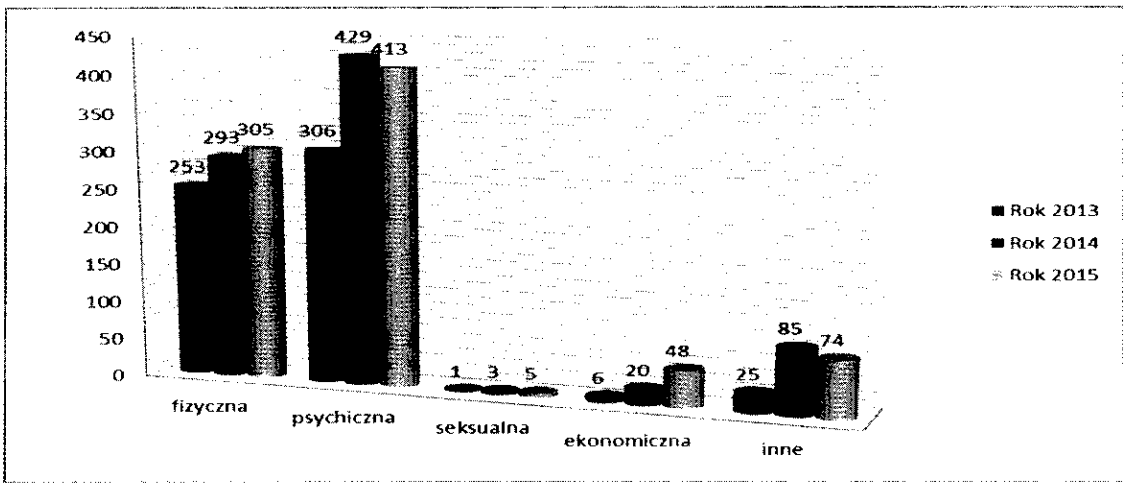

Źródło: opracowanie własne Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Maz.

Analiza SWOT dla problemu przemocy rodzinie

Mocne strony	*Słabe strony*
- **powołanie zespołów interdyscyplinarnych przeciwdziałających przemocy i jej skutkom** - **Niebieska Karta** - **dostępność specjalistów i punktów konsultacyjnych** - **programy i projekty edukacyjne, skierowane do sprawców przemocy** - **grupy wsparcia dla kobiet zagrożonych przemocą** - **rosnąca świadomość społeczna i reagowanie na przemoc**	- **stereotypy społeczne usprawiedliwiające przemoc** - **słabo rozwinięte instytucjonalnie zespoły interdyscyplinarne** - **niewystarczające formy wsparcia (w tym psychicznego) ze strony osób udzielających pomocy** - **powszechność przemocy w świecie mediów (TV, kino, Internet, gry komputerowe)**
Szanse	*Zagrożenia*
- **zwiększenie świadomości społecznej, również poprzez programy edukacyjne i kampanie społeczne** - **zmniejszenie skali przemocy** - **sprzyjające zmiany w przepisach prawnych**	- **rozpad, dysfunkcja rodziny** - **utrata zdrowia** - **dziedziczenie postaw przemocowych z pokolenia na pokolenie** - **akceptacja dla przemocy wśród sąsiadów, rodziny** - **brak świadomości, że przemoc dotyczy również sfery seksualnej i finansowej w związkach**

Współczesna rodzina przeżywa kryzys i jest to pogląd powszechny. Kryzys ów przejawia się zachwianiem lub niewypełnieniem jednej lub więcej funkcji rodziny. Kryzys ten wpływa niekorzystnie również na kondycję społeczeństwa. Ów niekorzystny wpływ polega na tym, iż dorośli członkowie rodzin dysfunkcyjnych odrzucają podstawowe i obowiązujące normy społeczne i tak funkcjonują nie tylko w rodzinie, ale i w szerszej grupie społecznej, na zewnątrz rodziny. Ponadto, młode jednostki, przechodzące proces socjalizacji w rodzinie dysfunkcyjnej, czy patologicznej wkraczają w życie społeczne z pewnym uciążliwym psychicznym bagażem wyniesionym ze struktur rodzinnych – może nim być zarówno odrzucenie powszechnie obowiązujących norm społecznych, jak i nieprzystosowanie do życia w społeczeństwie, jak i w późniejszym czasie – niechęć do założenia własnej rodziny lub nieumiejętność prawidłowego funkcjonowania w niej.

Proces socjalizacji odbywa się na następujących płaszczyznach:

- biologiczno- popędowej – dotyczy głównie opieki i pomocy dziecku aż do momentu jego usamodzielnienia się.
- psychiczno- uczuciowej – ważna rola rodziny dotyczy sfery psychiczno – uczuciowej. Życzliwość, ofiarność, bezinteresowność w kontaktach w rodzinie pozostawiają głębokie ślady w psychice i charakterze dziecka, nawiązują się, bowiem i umacniają więzi emocjonalne łączące dziecko z rodziną. Zaspokojenie w tym czasie potrzeb uczuciowych, potrzeby miłości, poczucia bezpieczeństwa jak i okazywanie zaufania, szukania rady i pomocy, wyrażanie swych obaw i niepokojów ma kapitalne znaczenie dla przystosowania się późniejszym życiu dorosłym.
- społeczno- kulturowej – rodzina przedstawia dla dziecka pewną formę życia społecznego, gdzie każdy ma stosowne do wieku prawa i obowiązki, gdzie zachodzi konieczność współpracy i współdziałania jej członków dla dobra wszystkich przy poszanowaniu praw każdego, gdzie codzienność wymaga nieraz ofiarności i wyrzeczenia. Przystosowanie do tego rodzaju form życia społecznego w rodzinie umożliwia potem adaptację w innych grupach i zbiorowościach. Z tego punktu widzenia stosunki panujące w rodzinie, swoista atmosfera tej grupy społecznej, codzienny tryb życia domowników mają doniosły wpływ na kształtowanie wyobraźni dziecka o stosunkach międzyludzkich, na jego postawy, a więc w sumie na kształtowanie jego osobowości.
- świadomościowo- moralnej – rodzina ukierunkowuje moralnie, uczy wybierać, wartościować. Rodzice w początkowym okresie rozwojowym dziecka stanowią wyłączny model zachowań moralnych, a sam proces rozwoju osobowego dziecka przebiega w atmosferze panujących w środowisku rodzinnym norm, reguł i zasad moralnych. Wiadomo jednak, że więcej niż werbalne zasady znaczą dla dziecka konkretne działania i zachowania rodziców oraz innych członków rodziny. Rodzice w tym okresie są postrzegani przez dzieci, jako jedynie słuszne wzory postępowania zarówno w sferze etycznej jak i religijnej, stanowią swoisty kodeks norm określających, co jest dobre, co złe, co wolno a czego nie wolno czynić. Mimo upływu czasu i silnych oddziaływań norm i wartości przeciwstawnych rodzinnym, ukształtowane w rodzinie zręby moralności pozostaną nadal ważnym filarem, czasem decydującym o wytrwaniu.

Rodzinę dysfunkcyjną charakteryzuje występowanie równocześnie innych problemów: ubóstwa, alkoholizmu lub innego uzależnienia, bezrobocia, przemocy.

Ponadto, dewiacyjne i patologiczne zachowania w ramach rodziny i grup sąsiedzkich bardzo często wymuszane są na młodej jednostce przez stosowanie nieformalnych sankcji negatywnych, przymuszających bądź mobilizujących dziecko do akceptowanych przez grupę zachowań. W związku z tym, młoda jednostka socjalizuje takie wzorce zachowań, przyjmując je za obowiązujące i właściwe, a tym samym dziedziczy zachowania patologiczne, dewiacyjne.

3.2. Wyniki badań ankietowych – perspektywa mieszkańców

W celu uzupełniania listy problemów społecznych identyfikowanych z perspektywy mieszkańców w procesie aktualizowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przekazano mieszkańcom Powiatu anonimową ankietę, w której mieszkańcy wypowiedzieli się na temat najważniejszych problemów występujących na terenie gminy. Odpowiedzi od 357 respondentów pozwoliły zweryfikować problemy społeczne gminy, a także stworzyły kontekst do wcześniej diagnozowanych problemów społecznych. Wśród respondentów było 293 kobiet i 62 mężczyzn, 56 bezrobotnych, 13 emerytów/rencistów, 4 uczniów/studentów, prowadzących działalność gospodarczą 32; pracujących w rolnictwie 8, zatrudnionych na etacie – 242.[2]

Stopień dostrzegania problemów z listy 15 problemów

Stopień dostrzegania problemów respondenci wyrażali poprzez zaznaczenie jednej z trzech odpowiedzi: Tak (1), Nie (2), Nie wiem (3). Mieszkańcy powiatu mińskiego dostrzegają problemy (kolumna dostrzegane) oraz uznają za ważne do rozwiązania (kolumna ważne do rozwiązania).

Tabela częstości odpowiedzi potwierdzających dostrzeganie problemów i uznanie za ważne do rozwiązania(1- mało ważny, 2- średnio ważny; 3- bardzo ważny; 4 – nie mam zdania)

Problemy	Dostrzegane %	Ważne do rozwiązania %
Bezdomność	*26,5*	*36,9*
Ubóstwo	*64,2*	*64,2*
Bezrobocie	*78,9*	*75,5*
Alkoholizm lub narkomania	*71,5*	*77,6*
Sieroctwo	*13,2*	*47,3*
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,	*49,9*	*54,6*
Niepełnosprawność	*50,1*	*58,3*
Długotrwała lub ciężka choroba	*49,3*	*59,4*
Trudności w integracji cudzoziemców	*7,3*	*12,7*
Braki w ochronie macierzyństwa lub wielodzietności	*33.8*	*42,8*
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	*4,2*	*27,0*
Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	*35,2*	*38,6*

[2] Różnica pomiędzy liczbą respondentów a sumą kobiet i mężczyzn czy sumą odpowiedzi w części aktywność zawodowa wynika z braku danych. Odpowiedzi osób z częściowo brakującymi danymi były włączone do analiz statystycznych przy pozostałych zmiennych, co pozwoliło przeprowadzić analizy statystyczne na odpowiedziach wszystkich respondentów.

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	*15,8*	*16,9*
Handel ludźmi	*1,1*	*1,8*
Przemoc w rodzinie	*41,7*	*76,7*

Źródło: opracowanie własne w oparciu o ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców powiatu mińskiego

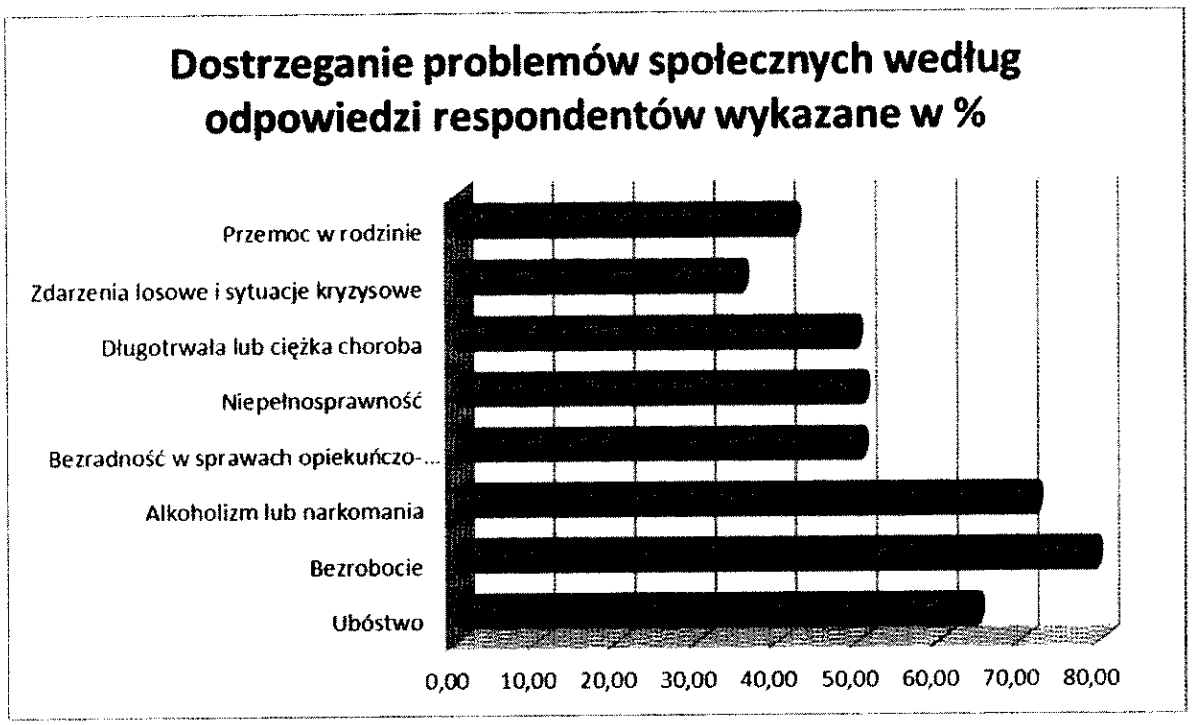

Źródło: opracowanie własne w oparciu o ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców powiatu mińskiego

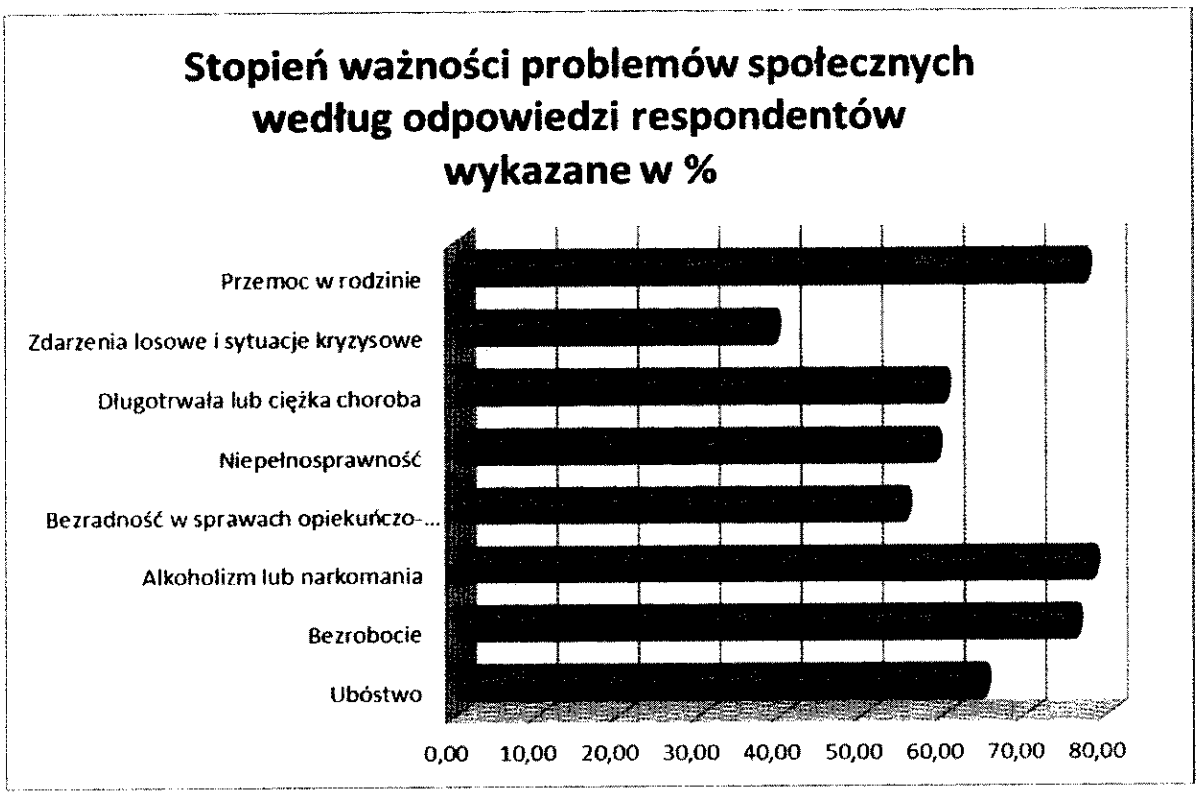

Źródło: opracowanie własne w oparciu o ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców powiatu mińskiego

Jak wynika z zestawień w tabeli i na wykresach, do najważniejszych problemów należą:

- Bezrobocie
- Alkoholizm i/lub narkomania
- Ubóstwo
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- Niepełnosprawność
- Przemoc w rodzinie
- Długotrwała lub ciężka choroba

W badaniach ankietowych zapytano mieszkańców również o to, które instytucje lokalne są zaangażowane, ich zdaniem w rozwiązywanie problemów społecznych. Wyniki prezentuje poniższy wykres.

Stopień zaangażowania poszczególnych instytucji w rozwiązywanie problemów społecznych

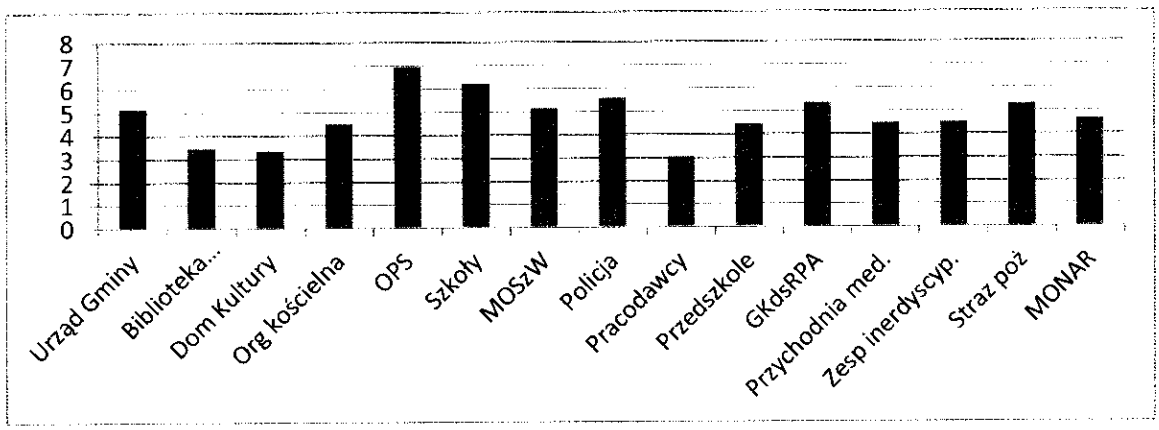

Źródło: opracowanie własne w oparciu o ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców powiatu mińskiego

Jak wynika z wykresu, zdaniem respondentów, w największym stopniu zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych są: OPS, szkoły, Policja, GKRPA, Straż Pożarna, Urząd Gminy. 12,3% respondentów zadeklarowało gotowość zaangażowania się w działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, ale przy kolejnym pytaniu na temat form zaangażowania niewielki procent odpowiedzi potwierdził gotowość do zaangażowania w bardziej konkretne formy działań.

- jako wolontariusz 5,3%
- w grupach nieformalnych 8,4%
- w prowadzeniu klubów, świetlic 10,4%
- w lokalnej organizacji pozarządowej 0,3%

W najmniejszym stopniu pytani byliby skłonni włączyć się w działania lokalnej organizacji pozarządowej podejmującej działania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych. Wyniki wskazują na to, że mieszkańcy woleliby włączyć się raczej w pomoc przy prowadzeniu świetlic, w roli wolontariusza lub w grupach nieformalnych.

Wśród dodatkowych problemów, pominiętych w zasadniczej części ankiety, znalazł się hazard, ale była to jednostkowa odpowiedź

Na podstawie przeprowadzonych analiz okazało się, ze jest znaczna różnica pomiędzy dostrzeganiem kilku problemów a ich wagą ze względu na konieczność rozwiązania. Dotyczy to przed wszystkim problemów przemocy w rodzinie. Znacznie ważniejszy jest to problem, zdaniem badanych, niż poziom dostrzegania tego zjawiska Wynik ten potwierdza z jednej strony wagę problemu przemocy w rodzinie a z drugiej strony niską „widoczność" społeczną lub nawet może ukrywanie tego problemu. O przemocy w rodzinie mówi się wprawdzie coraz bardziej otwarcie, ale nie jest to problem, o którym można łatwo się dowiedzieć.

Ogólnie wyniki badań ankietowych potwierdzają tendencje zaobserwowane w innych gminach Mazowsza (a także całej Polski), że do najważniejszych problemów społecznych należą: bezrobocie, alkoholizm, ubóstwo, przemoc w rodzinie a także bezradność wobec problemów opiekuńczo-wychowawczych, w tym również bezradność wobec zapewnienia opieki osobom starszym oraz niepełnosprawność.

3.3. Analiza SWOT dla całej strategii

Mocne strony	*Słabe strony*
- **pogłębiona diagnostyka problemów społecznych powiatu,** - **rozpoznanie dominujących w powiecie problemów społecznych,** - **aktywność służb społecznych oraz przedstawicieli samorządów w rozwiazywaniu problemów społecznych,** - **wyszkolona kadra instytucji powiatowych,** - **współpraca z sektorem non profit w rozwiazywaniu problemów społecznych** - **pozyskiwanie środków z Unii europejskiej.**	- **nierównomierne zaangażowanie przedstawicieli instytucji pomocy społecznych w realizację celów i działań strategii,** - **niski poziom prowadzonej działalności w ramach aktywnej polityki społecznej,** - **infrastruktura niedostatecznie dostosowana do potrzeb mieszkańców z różnego rodzaju niepełnosprawnością,** - **niewystarczający poziom delegowania zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych organizacjom non profit,** - **utrzymywanie się w mentalności wielu mieszkańców stereotypów myślenia o uzależnieniach, własnych możliwościach wpływania na sytuację powiatu.**
Szanse	*Zagrożenia*
- **zaangażowanie mieszkańców w budowanie społeczności lokalnej,** - **zacieśnienie współpracy z organizacjami non profit w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi,**	- **brak myślenia długofalowego w aspektach społecznych i zbytnia koncentracja na doraźnych rozwiązaniach interwencjonistycznych,** - **dość hermetyczny rynek zatrudnienia – skoncentrowany przede wszystkim za zyskach, z relatywnie niską działalnością pro obywatelską i charytatywną.**

Niewątpliwie mocną stroną Powiatu Mińskiego jest skoordynowany i prężnie działający system pomocy społecznej w każdej z poszczególnych gmin, jak i jednostka powiatowa, jaką jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Na uwagę zasługuje silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez powiat polityki społecznej. Elementem wspomagającym i dającym dodatkowe szanse i możliwości w tej materii, jest opracowany Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego, którego cele strategiczne nawiązują do polepszenia stanu pomocy społecznej na terenie powiatu, stworzenia warunków do rozwoju regionu, a także zaangażowanie w pomoc społeczną placówek oświatowych, licznych stowarzyszeń i innych organizacji pozarządowych, które na

terenie miasta aktywnie uczestniczą (w większości przypadków współpracując ze sobą) niosąc pomoc potrzebującym.

Niestety, w trakcie konsultacji społecznych nie było też trudności ze wskazaniem słabych stron. Najbardziej znaczącą słabą stroną jest brak wystarczających zasobów finansowych, co w znaczącym stopniu ogranicza działanie i aktywność pomocy społecznej.

Nadzieją na poprawę warunków życia społeczności Powiatu Mińskiego jest, w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, możliwość dofinansowania pomocy społecznej z funduszy strukturalnych, które zasiliłyby skromny budżet miasta przeznaczony na pomoc potrzebującym. Równie ważne jest ustalenie korzystnych rozwiązań prawnych, a także lansowanie polityki prozatrudnieniowej, które zmniejszyłoby skalę występujących w mieście dysfunkcji społecznych. Kolejna szansa to rozwój systemu obsługi około biznesowej dla małej i średniej przedsiębiorczości zarówno lokalnej, jak i w kontekście inwestorów zewnętrznych. Jest to bardzo istotne, ale i złożone zagadnienie. Stwarzając, bowiem warunki do rozwoju przedsiębiorczości powiat przyczynia się do tworzenia miejsc pracy, ale także sam czerpie pewne korzyści, np. z podatków lokalnych, które w części mogą pokrywać wydatki związane z prowadzoną przez miasto, polityką społeczną. Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie pewnym patologiom, takim jak: alkoholizm czy ubóstwo.

Niepokojące jest także przystosowanie się osób korzystających z pomocy społecznej do zaistniałej sytuacji. Osoby takie charakteryzuje mała aktywność (a wręcz bierność) oraz brak chęci zmierzającej ku samodzielnemu (albo częściowo samodzielnemu) wyjściu z niekorzystnej życiowo sytuacji. Obserwuje się uzależnienie tych osób od pomocy społecznej, a nawet długotrwałą postawę roszczeniową klientów pomocy społecznej.

Podsumowanie Analizy SWOT

Analiza tabel SWOT ukazuje, iż zagrożenia dla rozwoju powiatu usytuowane są w wielu przypadkach w sferze polityki społecznej, ale także poza sferą polityki społecznej, w ogólnokrajowych trendach i tendencjach społecznych i ekonomicznych oraz w uwarunkowaniach globalnych. Określone procesy społeczno – gospodarcze powodują zaistnienie takich zjawisk jak bezrobocie, ubóstwo, zmieniające się modele i postawy wobec rodzin, pracy zawodowej. W wyniku zmian pojawiają się w konsekwencji nowe problemy – uzależnienia czy też przemoc w rodzinie. Kompleksowe i systemowe podejście do tak zastanej rzeczywistości może prowadzić, przy dobrej współpracy instytucjonalnej podmiotów działających na rynku pacy, edukacji, kultury i pomocy społecznej, do rozwiązania lub zmniejszenia skali tego typu problemów. Bazując na analizie dokumentów PCPR i gmin powiatu, można zauważyć, iż osobom, które stały się beneficjentami pomocy społecznej trudno jest powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za losy rodziny i jej byt. Dlatego też proponowane działania kładą duży nacisk na profilaktykę, edukację i działania terapeutyczne. Analiza SWOT wskazała obok słabych stron i zagrożeń kierunki działań umożliwiające dalszy rozwój powiatu i gmin.

4. Misja i cele strategii

Przeprowadzona diagnoza i analiza problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Mińskiego stała się podstawą do określenia podstawowych celów prowadzących do rozwiązania tych problemów.

Misja:	
Powiat Miński wspiera i umacnia rodzinę oraz tworzy system rozwoju przeciwdziałającego wykluczeniu społecznemu mieszkańców.	
Cel 1	Wsparcie rodziny oraz rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem
Cel 2	Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego
Cel 3	Ograniczenie zjawiska bezrobocia
Cel 4	Promowanie właściwych postaw społecznych, ważnych dla przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu i przemocy w rodzinie
Cel 5	Wsparcie osób niepełnosprawnych, starszych oraz niezaradnych życiowo
Cel 6	Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych

4.1. Działania związane z realizacją założonych celów

Cel 1 Wsparcie rodziny oraz rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem			
Działania:	**Rodzaj działania**	**Produkty**	**Wskaźnik pomiaru celu**
Rozwój sieci opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną: - **rozwój systemu pieczy zastępczej w formach rodzinnych,** - **podjęcie szerokich działań promocyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego,** - **budowanie sieci wsparcia społecznego i instytucjonalnego dla rodzin zastępczych ,m.in. poprzez grupy wsparcia dla rodziców zastępczych,** - **przekształcenie placówki opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z określonymi standardami,** - **dążenie do zabezpieczenia w zasobach mieszkaniowych gmin/powiatu mieszkań dla wychowanków opuszczających system pieczy zastępczej, w tym organizacja mieszkań chronionych.**	interwencyjne	- wzrost liczby rodzinnych form pieczy zastępczej, - niższe koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej, - zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin biologicznych lub adoptowanych, - wyższa, jakość realizowanej pieczy zastępczej w formach rodzinnych.	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba dzieci wracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych lub rodzin adopcyjnych, - liczba dzieci kierowanych do instytucjonalnej pieczy zastępczej, - liczba zrealizowanych szkoleń dla rodziców zastępczych, - przekształcenie placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu,
Wspieranie funkcjonujących rodzin zastępczych i pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji	interwencyjne	- polepszenie funkcjonowania istniejących rodzin zastępczych,	- liczba rodzin zastępczych, w tym specjalistycznych

rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.		- wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych,	i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz Rodzinnych Domów Dziecka
Budowanie sieci wsparcia społecznego dla rodzin zastępczych w ich środowisku zamieszkania.	interwencyjne	- wzrost, jakości sprawowanej pieczy zastępczej nad dziećmi, - zmiana negatywnego postrzegania dzieci w pieczy zastępczej (jako tych gorszych), - lepsza integracja rodzin zastępczych wszystkich typów, - szybsze rozwiązywanie pojawiających się problemów z dziećmi w pieczy zastępczej,	

Cel 2	**Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego**		
Działania:	**Rodzaj działania**	**Produkty**	**Wskaźnik pomiaru celu**
Utworzenie i prowadzenie Powiatowego Centrum Wolontariatu	interwencyjne	- możliwość skorzystania z oferty Powiatowego Centrum Wolontariatu.	- liczba wolontariuszy w gminach/powiecie, - liczba działających centrów wolontariatu na terenie powiatu, - liczba aktywnie działających organizacji
Promocja i rozwój wolontariatu, jako forma pomocy dla osób niepełnosprawnych, niezaradnych życiowo, dzieci, młodzieży, osób starszych.	aktywna integracja	- rozwój wolontariatu na poziomie gmin i powiatu, - większa integracja społeczeństwa powiatu,	

		- wzrost świadomości wspólnoty lokalnej.	pozarządowych współpracujących z jednostkami gmin i powiatu,
Aktywne współdziałanie z organizacjami pozarządowymi, koordynacja i wspieranie wspólnych działań.	aktywna integracja	- Wzrost zaangażowania podmiotów pozarządowych w działania społeczne, - większa integracja podmiotów publicznych i pozarządowych, - wzrost świadomości wspólnoty lokalnej.	- liczba projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe w ramach konkursów organizowanych przez powiat/ gminy.
Zapobieganie powstawaniu ryzyka wykluczenia społecznego poprzez promocję i zwiększenie specjalistycznego wsparcia.	interwencyjne	- większa dostępność specjalistów m.in. prawników, psychologów, mediatorów, - wzrost świadomości wspólnoty lokalnej.	- liczba specjalistów udzielających porad na terenie powiatu, - liczba udzielonych porad na terenie powiatu mińskiego.

Cel 3 Ograniczenie zjawiska bezrobocia			
Działania:	**Rodzaj działania**	**Produkty**	**Wskaźnik pomiaru celu**
Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach usług instrumentów rynku pracy.	interwencyjne	- większy wachlarz szkoleń i kursów dla bezrobotnych oferowany przez rynek pracy. - wzrost zaangażowania	- liczba organizowanych szkoleń dla osób bezrobotnych, - liczba osób

		podmiotów pomocy społecznej w działania dla osób bezrobotnych, - większa dostępność doradców zawodowych,	uczestniczących w pracach interwencyjnych, robotach publicznych, - liczba doradców zawodowych na terenie powiatu, - stopa bezrobocia w powiecie mińskim, - liczba specjalistów udzielających porad na terenie powiatu, - liczba udzielonych porad na terenie powiatu mińskiego.
Wsparcie inicjatyw prowadzących do tworzenia nowych miejsc pracy.	interwencyjne	- udział w programach i projektach zewnętrznych, - poprawa współpracy pomiędzy instytucjami samorządowymi i przedsiębiorcami, - wzrost świadomości wspólnoty lokalnej.	
Poradnictwo dla osób poszukujących pracy oraz promowanie aktywnych form wychodzenia z bezrobocia.	interwencyjne	- wzrost zaangażowania podmiotów pomocy społecznej w działania dla osób bezrobotnych, - większa dostępność doradców zawodowych, - większa dostępność specjalistów m.in. prawników, psychologów, mediatorów.	

Cel 4	**Promowanie właściwych postaw społecznych, ważnych dla przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu i przemocy w rodzinie**		
Działania:	**Rodzaj działania**	**Produkty**	**Wskaźnik pomiaru celu**
Monitorowanie zjawiska narkomanii i alkoholizmu w powiecie.	prewencyjne, interwencyjne	- świadomość skali problemu alkoholizmu i narkomanii na terenie powiatu, - możliwość wdrażania działań prewencyjnych adekwatnie do występujących problemów, - możliwość ustalenia hierarchii programów edukacyjno-profilaktycznych do wdrażania wśród dzieci i młodzieży.	- liczba przeprowadzonych spotkań w ramach różnych działań informacyjno-profilaktycznych na terenie gmin i powiatu, - liczba szkół, w których przeprowadzone zostały spotkania w ramach różnych działań informacyjno-profilaktycznych na terenie powiatu, - liczba uczestników spotkań w ramach różnych działań informacyjno-profilaktycznych na terenie powiatu,
Współuczestnictwo i współdziałanie w programowaniu szkoleń na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii i przemocy w rodzinie.	prewencyjne	- wyższa adekwatność programów profilaktycznych w stosunku do zagrożeń dla całego powiatu, a nie tylko dla poziomu gmin, - wzrost świadomości wspólnoty lokalnej.	

Wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie i skuteczna praca ze sprawcami przemocy.	prewencyjna, interwencyjna	- realizacja programów korekcyjno –edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie, - prowadzenie warsztatów dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, - wzrost świadomości ofiar przemocy o możliwości uzyskania pomocy na terenie powiatu, - większa dostępność specjalistów m.in. prawników, psychologów, mediatorów, - rozwój ośrodka interwencji kryzysowej.	- liczba podmiotów realizujących działania na rzecz osób uzależnionych, - liczba doradców ds. uzależnień w powiecie, - liczba udzielonych porad przez doradców ds. uzależnień, - liczba realizowanych programów dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, - liczba realizowanych programów dla osób stosujących przemoc w rodzinie, - liczba uczestników programów dot. przemocy w rodzinie, - liczba osób które otrzymały schronienie w ośrodku interwencji kryzysowej,

Cel 5	**Wsparcie osób niepełnosprawnych oraz starszych**		
Działania:	**Rodzaj działania**	**Produkty**	**Wskaźnik pomiaru celu**
Podejmowanie działań mających na celu pomoc i wsparcie dla osób niepełnosprawnych, dla rodzin z dziećmi/osobami dorosłymi z różnego rodzaju niepełnosprawnościami.	interwencyjne	- zwiększenie świadomości o różnorodnej pomocy dla osób niepełnosprawnych oraz rodzin z dziećmi/ dorosłymi niepełnosprawnymi, - zwiększenie dostępności ofert pomocowych, - integracja osób niepełnosprawnych oraz rodzin z dziećmi / dorosłymi niepełnosprawnymi ze środowiskiem, - utworzenie Zespołu specjalistycznego ds. osób niepełnosprawnych intelektualnie, - aktywne współdziałanie z organizacjami pozarządowymi i jednostkami samorządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie.	- liczba placówek wsparcia dziennego różnego typu, - liczba klas integracyjnych w szkołach, - liczba przedszkoli integracyjnych i specjalnych, - liczba szkół specjalnych, - liczba dzieci i młodzieży i osób dorosłych niepełnosprawnych uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych, - liczba działań organizacji pozarządowych na rzecz osób

Promowanie powstawania i rozwoju ośrodków wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, osób starszych i przewlekle chorych.	interwencyjne	- zwiększenie liczby miejsc w ośrodkach wsparcia dziennego, - realizacja programów zewnętrznych przez ośrodki wsparcia dziennego, - aktywizacja osób starszych, - utrzymywanie funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz osób starszych w środowisku. - powstanie ośrodka dziennego pobytu dla osób starszych,	niepełnosprawnych, - liczba działających Uniwersytetów III wieku, - liczba ośrodków wsparcia dziennego dla osób starszych oraz średnia miesięczna liczba osób korzystających, - liczba ośrodków wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych oraz średnia miesięczna liczba osób korzystających, - kwota roczna wydatków finansowych gmin i powiatu na pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym i długotrwale chory.
Podejmowanie aktywnych działań na rzecz upowszechniania opieki przedszkolnej, szkolnictwa integracyjnego i specjalnego dla niepełnosprawnych dzieci.	aktywna integracja	- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, - zwiększenie wsparcia środowiskowego dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi, - integracja osób niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi (oraz z dorosłymi) niepełnosprawnymi ze środowiskiem, -	

Cel 6	**Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych**		
Działania:	**Rodzaj działania**	**Produkty**	**Wskaźnik pomiaru celu**
Dokształcanie kadry pomocy społecznej w powiecie w obszarze funkcji rodziny i wspomagania jej funkcjonowania na poziomie lokalnym.	prewencyjne	- zwiększenie kompetencji kadry pomocy społecznej, - lepsze rozumowanie funkcjonowania rodziny w kryzysie, - wzrost działań kadry pomocy społecznej na rzecz pomocy rodzinie w jej środowisku zamieszkania.	- liczba asystentów rodziny, - liczba miejsc dostępu do poradnictwa specjalistycznego, - liczba zorganizowanych warsztatów pedagogicznych, zwiększających umiejętności wychowawcze rodziców, - liczba placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej, - liczba szkoleń kadr pomocy społecznej w gminach i powiecie w zakresie wspomagania rodziny w jej środowisku lokalnym.
Budowanie i wdrażanie programów edukacyjnych, wspomagających wychowawczą rolę rodziny w środowisku jej zamieszkania oraz zwiększających kompetencje wychowawcze rodziców.	interwencyjne	- zmniejszenie liczby rodzin dysfunkcyjnych, - wzrost umiejętności wychowawczych rodziców, - zmniejszenie rozmiarów zjawiska „dziedziczenia biedy:.	
Zwiększenie dostępności poradnictwa rodzinnego i pedagogiczno-psychologicznego dla rodzin w środowisku ich zamieszkania.	prewencyjne	- większy dostęp rodzin do pomocy specjalistycznej, - wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy,	

4.2. Harmonogram

Cel 1 Wsparcie rodziny oraz rozwój systemu opieki nad rodziną i dzieckiem		
Działania:	**Okres realizacji**	**Realizatorzy**
Rozwój sieci opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną: **- rozwój systemu pieczy zastępczej w formach rodzinnych,** **- podjęcie szerokich działań promocyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego,** **- budowanie sieci wsparcia społecznego i instytucjonalnego dla rodzin zastępczych, m.in. poprzez grupy wsparcia dla rodziców zastępczych,** **- przekształcenie placówki opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z określonymi standardami,** **- dążenie do zabezpieczenia w zasobach mieszkaniowych gmin/powiatu mieszkań dla wychowanków opuszczających system pieczy zastępczej, w tym organizacja mieszkań chronionych.**	działanie ciągłe 2017-2022	- Władze powiatu i gmin Powiatu Mińskiego, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, - Ośrodki Pomocy Społecznej.
Wspieranie funkcjonujących rodzin zastępczych i pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.	działanie ciągłe 2017-2022	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
Budowanie sieci wsparcia społecznego dla rodzin zastępczych w ich środowisku zamieszkania.	działanie ciągłe 2017-2022	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,

Cel 2 Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego		
Działania:	**Okres realizacji**	**Realizatorzy**
Utworzenie i prowadzenie Powiatowego Centrum Wolontariatu	działanie ciągłe 2017-2022	- Starostwo Powiatowe, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
Promocja i rozwój wolontariatu, jako forma pomocy dla osób niepełnosprawnych, niezaradnych życiowo, dzieci, młodzieży, osób starszych.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gmin i powiatu, - Oświata, - NGO
Aktywne współdziałanie z organizacjami pozarządowymi, koordynacja i wspieranie wspólnych działań.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu, - Wydziały Starostwa Powiatowego,
Zapobieganie powstawaniu ryzyka wykluczenia społecznego poprzez promocję i zwiększenie specjalistycznego wsparcia.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu,
Cel 3 Ograniczenie zjawiska bezrobocia		
Działania:	**Okres realizacji**	**Realizatorzy**
Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach usług instrumentów rynku pracy.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu, - Powiatowy Urząd Pracy,
Wsparcie inicjatyw prowadzących do tworzenia nowych miejsc pracy.	działanie ciągłe 2017-2022	- Władze Powiatu Mińskiego, - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej

		gminy i powiatu, - Powiatowy Urząd Pracy, - Przedsiębiorstwa.
Poradnictwo dla osób poszukujących pracy oraz promowanie aktywnych form wychodzenia z bezrobocia.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu, - Powiatowy Urząd Pracy,
Cel 4	**Promowanie właściwych postaw społecznych, ważnych dla przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu i przemocy w rodzinie**	
Działania:	**Okres realizacji**	**Realizatorzy**
Monitorowanie zjawiska narkomanii i alkoholizmu w powiecie.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu, - Komenda Powiatowa Policji,
Współuczestnictwo i współdziałanie w programowaniu szkoleń na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii i przemocy w rodzinie.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu, - Komenda Powiatowa Policji, - Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne, - Oświata,
Wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie i skuteczna praca ze sprawcami przemocy.	działanie ciągłe 2017-2022	- Starostwo Powiatowe, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

Cel 5 Wsparcie osób niepełnosprawnych oraz starszych		
Działania:	**Okres realizacji**	**Realizatorzy**
Podejmowanie działań mających na celu pomoc i wsparcie dla osób niepełnosprawnych, dla rodzin z dziećmi/osobami dorosłymi z różnego rodzaju niepełnosprawnościami.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu, - Starostwo Powiatowe, - NGO. - Placówki edukacyjne, - Ośrodki wsparcia dziennego.
Promowanie powstawania i rozwoju ośrodków wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, osób starszych i przewlekle chorych.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu, - Starostwo Powiatowe, - NGO. - Placówki edukacyjne, - Ośrodki wsparcia dziennego.
Podejmowanie aktywnych działań na rzecz upowszechniania opieki przedszkolnej, szkolnictwa integracyjnego i specjalnego dla niepełnosprawnych dzieci.	działanie ciągłe 2017-2022	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gminy i powiatu, - Starostwo Powiatowe, - NGO. - Placówki edukacyjne, - Ośrodki wsparcia dziennego.

Cel 6	**Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych**	
Działania:	**Okres realizacji**	**Realizatorzy**
Dokształcanie kadry pomocy społecznej w powiecie w obszarze funkcji rodziny i wspomagania jej funkcjonowania na poziomie lokalnym.	działanie ciągłe 2017-2022	- Firmy szkoleniowe zewnętrzne, - Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne.
Budowanie i wdrażanie programów edukacyjnych, wspomagających wychowawczą rolę rodziny w środowisku jej zamieszkania oraz zwiększających kompetencje wychowawcze rodziców.	działanie ciągłe 2017-2022	- Kadra pomocy społecznej w gminach i powiecie, - Placówki edukacyjne w gminach i powiecie, - Placówki wsparcia dziennego, - NGO
Zwiększenie dostępności poradnictwa rodzinnego i pedagogiczno-psychologicznego dla rodzin w środowisku ich zamieszkania.	działanie ciągłe 2017-2022	- Ośrodki Pomocy Społecznej, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, - Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne.

5. Realizacja strategii

5.1. Źródła finansowania Strategii

Środki finansowe na realizację działań zaplanowanych w Strategii Rozwiazywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego na lata 2017-2022 będą pochodzić z :

- budżetu powiatu mińskiego (budżet jednostek organizacyjnych powiatu),
- budżetów gmin z terenu powiatu mińskiego (budżety jednostek organizacyjnych gmin),
- budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- funduszy europejskich,
- innych programów i grantów.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowania określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność. Zakłada się, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej powiatu i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu powiatu na kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek. Strategia jest dokumentem nadrzędnym nad tworzonymi programami z zakresu polityki społecznej powiatu. Jej zapisy winny być również uwzględniane przy tworzeniu kolejnych dokumentów długoterminowych. Źródła finansowania winny być również przedmiotem analizy podczas przygotowywania corocznej oceny stopnia jej realizacji.

5.2. Termin realizacji

Termin realizacji wyznaczonych celów strategicznych opisanych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego został wyznaczony na lata 2017-2022. Zarówno wyznaczone cele szczegółowe, jaki i działania są zaplanowane długoterminowo i są powiązane z nowym okresem programowym na lata 2017- 2022. W miarę posiadanych środków finansowych, jak również pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej poszczególne zaplanowane działania będą sukcesywnie realizowane.

5.3. Monitoring i Ewaluacja

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Monitorowanie pozwala z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników przyjętych zadań, jak i na wprowadzenie ewentualnych korekt, w tych zadaniach. Monitoring jest procesem ciągłym, odbywającym się przez cały okres wdrażania strategii. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i wytyczonymi celami.

Zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, trendy, potrzeby i oczekiwania społeczne, a także treści nadrzędnych dokumentów strategicznych lub wytyczne dotyczące źródeł dofinansowań zewnętrznych mogą spowodować konieczność zmian zapisów strategii w okresie jej obowiązywania. Poza obserwowanymi zmianami i trendami społeczno – gospodarczymi na kierunek i zakres dokonywanych aktualizacji powinny wpływać również opinie środowiska lokalnego.

Wdrażanie strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań. Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych efektów będzie przedstawiana corocznie przez dyrektora PCPR Radzie Powiatu Mińskiego.

Zakończenie

Celem opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mińskim jest wykształcenie jak najszerszego wachlarza pomocy całej społeczności Powiatu Mińskiego. Uwzględnione zostały w niej potrzeby i problemy społeczne zdiagnozowane na terenie powiatu, jak i odpowiadające im działania profilaktyczne i zaradcze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ukierunkowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w powiecie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo, organizacje wspierające usługi społeczne i rozwój organizacji pozarządowych.

W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w powiecie nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego potrzebującym. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się nowoczesne podejście do tak ważnej sfery, jaką jest problematyka społeczna nastawione na:

- wzmocnienie postaw aktywnych,

- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- ścisłe powiązanie działań instytucji i organizacji społecznych: sfery oświaty, służby zdrowia, sądownictwa w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

W „strategicznym modelu pomocy społecznej" istotna rolę odgrywa system wsparcia psychologicznego, umocnienie postaw aktywnych w każdej sferze obszaru społecznego i problemów indywidualnych, poradnictwa prawnego, pedagogicznego, terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej połączonej ze wspieraniem grup wsparcia i grup samopomocowych wśród lokalnej społeczności.

Podstawą przedstawionej strategii jest maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów i potencjału. Mieszkańcy Powiatu - odbiorcy i adresaci strategii mają możliwość znalezienia się w strefie pozbawionej zagrożeń. Dla bezpieczeństwa socjalnego wymagane jest, bowiem stworzenie takiego systemu zaspokajania potrzeb społecznych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się na stale zmieniających się warunków społecznych.

PRZEWODNICZĄCA
RADY POWIATU
Anna Czyżewska